БОШ МУХБИРИМИЗДАН

Одатдаги, яхши анъанага биноан «Оқшом» газетасининг биринчи сони тўла-тўкис газетхонлар мақолаларига бағишланади. Бизнинг Бош мухбирларимиз ўтган йили жуда кўп, қизиқарли ва муҳим мавзуларни кўтариб чиқдилар. Улар КПСС Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVI съездига лойиҳаси тўғрисида атрофлича суҳбат олиб бордилар, ўз таклиф ва мулоҳазаларини баён этдилар. Редакцияга келиб турган мактублар мусобақани қандай қилиб яхши ташкил этишдан тортиб, турмушимизда яхшироқ меҳнат қилиб, дам олишимизга тўсқинлик қилаётган айрим камчиликларга доир масалаларнинг кенг доирасини ўз ичига олади.

Бош мухбиримизнинг мактублари унинг актив ҳаётий позициясидан, унинг кундалик фаолиятидан далолат беради. Жумладан, у съездолди зарбдор вахтасида қўлга киритилган муваффақиятлар тўғрисида фахр билан маълум қилади, планлар бажарилмаётган, айрим камчиликларга йўл қўйилаётган тақдирда ташвиш билан хабар қилади, зудлик билан чоралар кўришни талаб қилади. Жойлардан олинаётган бу хабарлар бизга ҳаётимизнинг энг актуал, пишиб етилган масалаларни кўтаришда ёрдам бермоқда.

Бугун биз штатсиз мухбирларимиз ёрдамида анъана бўйича янги рубрикаларни очамиз. Ўйлаймизки, бу рубрикаларни албатта улар давом эттиришади. Мактубларингизни кутамиз, азиз ўртоқлар!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 1 (4399)
2 ЯНВАРЬ, 1981 й.
ЖУМА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

- КПСС XXVI съездига — 26 зарбдор ҳафта
- Буюк режалар, илҳомбахш истиқболлар
- Сифат ва самарадорлик — асосий шиоримиз
- Барча резервлар ишлаб чиқаришга

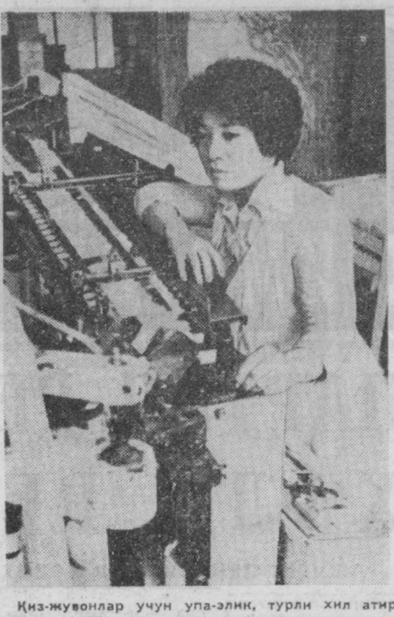

Қиз-жувонлар учун упа-элик, турли хил атирлар, лаб бўёқлари, крем ва қанчадан-қанча пардоз буюмлари керак бўлиб туради. Хушбўй атирлар дейсизми, турли хил кремлар Тошкентдаги упа-элик фабрикасида тайёрланади. Фабриканинг ижодкор коллективи ўз маҳсулотларини харидорларга манзур қилиш учун йил ўн икки ой изланади. Уларнинг тайёрлаётган маҳсулотлари шаҳримиз, республикамиздагина эмас, балки Иттифоқимизда ҳам манзурдир.

Фабрика коллективи янги йилдан янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришга киришди. КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун бригадалар, ишлаб чиқариш участкалари ўртасида 26 зарбдор ҳафта давом этмоқда.

СУРАТДА: илғор бригада бошлиғи Роза Цой. У бошлиқ бригада социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқда.

«ПРАВДА» саҳифаларида

◆ Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Рефтинск ГРЭСи қурувчилари, монтажчилари, ишга туширувчилари, машинасозлари, лойиҳачилари, қурилишнинг барча қатнашчиларига йўллаган табриги эълон қилинган. Унда Рефтинск ГРЭСи тўла қувват билан ишлай бошлаганлиги муносабати билан чуқур қониқиш ҳисси баён этилади.

◆ Люксембург Коммунистик партияси ташкил этилганлигининг 60 йиллиги муносабати билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, Люксембургнинг барча коммунистларига қардошлик саломи ва самимий табриклар йўллайди.

◆ Ҳар бир беш йиллик халқимиз меҳнати таржимаи ҳолининг ажойиб саҳифасидир. Қурувчилар унга битган сатрлар бетон, пўлат ва ойнадан қуйилган.

Янги беш йилликда авалги беш йиллик суръатларидан ўтиб кетишимиз лозим. Айниқса, асосий фондларни реконструкция қилиш программаси салмоқлидир. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР «Госстрой»и раиси И. Т. Новиков «Правда» мухбирига қурувчилар қайси йўналишларда ўз кучларини сафарбар этадилар, беш йилликнинг дастлабки йилида қандай ишлар амалга оширилиши ҳақида ҳикоя қилади.

МАРҲАБО, ПАРТИЯ СЪЕЗДИ ЎТАДИГАН 1981 ЙИЛ!

Якун ва режалар

ЮКСАК МАРРАНИ КЎЗЛАБ

КПСС XXV съезди белгилаб берган сифат ва самарадорлик беш йиллигини ҳар томонлама муваффақиятли якунладик, десак муболаға бўлмайди. Ўнинчи беш йилликда мебель буюмлари ишлаб чиқаришни анча кўпайтирдик. Бирлашма бўйича маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўсиши 1975 йилга нисбатан 176,8 процентни ташкил этди. Беш йилликка қўшимча ишлаб чиқарилган маҳсулот 2820 минг сўмликдан ошиб кетди. 1980 йилда эса 41,3 миллион сўмликдан зиёд мебель буюмлари ишлаб чиқарилди.

Албатта, қўлга киритган муваффақиятларимиз коллективимизнинг съездолди зарбдор вахтасида актив иштирок этиб, социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдираётганлиги, илғор техника ва технологияни кенг жорий этаётганлиги, кадрлар тайёрлашга эътиборни кучайтириб, уларни жой-жойига қўяётгани натижасидир.

Айниқса, маҳсулот сифатини яхшилаш борасида қувончли ютуқларни қўлга киритмоқдамиз. Кейинги икки йил мобайнида савдо ташкилотлари томонидан олинаётган рекламациялар кескин камайди. Биргина ўтган йилнинг ўзида давлат Сифат белгиси билан 8 миллион сўмликдан зиёд мебель буюмлари реализация қилинди. Яна шуни айтиш мумкинки, амалга оширилаётган ташкилий-техник тадбирлар буюмлар ассортиментини бойитиш имкониятини бермоқда. Бугунги кунда 20 дан ортиқ номда мебель буюмлари ишлаб чиқарилмоқда.

Янги беш йилликда коллективимиз олдида юксак вазифалар турибди. Аҳолига кўплаб сифатли мебель буюмлари етказиб беришимиз керак. Зотан, ўн биринчи беш йилликнинг бош вазифаси — халқ фаровонлигини оширишда корхонамиз коллективи тайёрлаётган мебель буюмлари ҳам катта аҳамиятга эгадир. Мебелларимиз ҳар бир хонадонга кўрк, файз бағишлайди.

Т. АЗИМЖОНОВ,
«Тошкент» мебель ишлаб чиқариш бирлашмасининг пардозловчиси.

ОЛДИНДА — ШАРАФЛИ ВАЗИФАЛАР

Заводимиз ўртача корхона саналади. Лекин коллективимизнинг Тошкент шаҳри ва республика халқ хўжалигининг ўнинчи беш йилликдаги тараққиётига қўшган ҳиссаси салмоқли бўлди. Коллективимиз ўнинчи беш йиллик топшириғини СССР Конституцияси куни арафасида бажарди. Шундан бери беш йиллик топшириққа қўшимча маҳсулот тайёрлаяпти. 17 декабрда йиллик план ҳам муваффақиятли адо этилди. Йил мобайнида республиканинг йўл қурилиши объектларига 69 минг 100 кубометрдан ортиқ темир-бетон конструкциялари юборилди. Бундан ташқари биз ўз маҳсулотларимизни БАМга, Россиянинг ноқоратупроқ зонасига, Қозоғистонга ҳам жўнатмоқдамиз. Коллективимизга Ғарбий Сибирдаги нефть-газ комплекси қурилишига зарур бўлган кўприк конструкцияларини ҳам тайёрлаб беришдек шарафли вазифа юклатилди. Ўйлаймизки, бу вазифа ҳам муваффақиятли адо этилади. Маълумки, ленинградлик қурувчилар В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги шарафига бошланган меҳнат вахтасини давом эттириш бўйича ташаббус бошлашганди. Бу ташаббусни бизнинг қолиплаш цехимиз коллективи ҳам қўллаб-қувватлади.

Ҳозир КПСС XXVI съезди шарафига социалистик мусобақани авж олдираяпмиз. Бу шонли сана шарафига икки ойлик топшириқни 23 февралга бажариш учун курашяпмиз. Бу ҳаракатда цех коммунистлари барчага бош-қош бўлишаяпти.

А. НАВРЎЗОВ,
Қуйлиқдаги темир-бетон кўприк конструкциялари заводи қолиплаш цехининг механиги.

«Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг коллективи янги йилни зарбдор меҳнат билан бошлади. КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақада Ф. Хўжаев етакчилик қилаётган тўқувчилар бригадаси пешқадамлик қилмоқда. Бригада аъзолари ҳозир келгуси ой ҳисобига меҳнат қилишмоқда.

СУРАТДА: бригада аъзолари (чапдан-ўнгга) В. Вакилова, М. Ҳайитбоева, М. Қодирова, Ф. Хўжаев (бригада бошлиғи) ва Н. Турсуновалар.

М. Нуриддинов фотолари.

АҲОЛИ ТАЛАБИНИ ҚОНДИРИШ ЙЎЛИДА

ТАДҚИҚОТЧИ ҲУЗУРИДА

Шаҳримиздаги қатор илмий-тадқиқот институтлари, олий ўқув юртларининг лабораторияларида халқ хўжалиги учун қимматли бўлган талай янгиликлар яратилмоқда. Бу рубрика остида бериладиган материалларда ана шу янгиликларнинг яратилиши ва уларни ишлаб чиқаришга тадбиқ этилиши ёритиб борилади.

Бундан ўн беш йил муқаддам фан ютуқларини ишлаб чиқаришга татбиқ этиш, илмий-техниканинг актуал масалаларини тезроқ ҳал қилиш, аҳолига манзур бўладиган янги тикувчилик буюмларини яратиш, уларнинг сифатини яхшилаш мақсадида СССР Енгил саноати министрлигига қарашли Марказий тикувчилик саноати илмий-тадқиқот институтининг Тошкент филиали ташкил этилган эди. Ҳозирда бу институт коллективи муваффақиятли ишламоқда. Унинг директори Назира Парпихўжаевна Эркахўжаева мутахассисларнинг олиб бораётган ишлари ҳақида қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди:

— Филиалимиз коллективи Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларидаги 50 дан ортиқ тикувчилик корхонасига хизмат кўрсатмоқда. Асосан Москвадаги институтнинг илмий-тадқиқот ишларини Ўрта Осиё ва Қозоғистонда татбиқ этиш билан шуғулланилмоқда.

Институт филиали ўз фаолиятида мамлакатимизда ва чет элларда ишланган янги ускуналар ва кичик механизация воситалари билан жиҳозланган 300 дан зиёд поток линияни ишлаб чиқаришга татбиқ этди. Бундан 20 миллион сўмдан зиёд иқтисодий самара олинмоқда. Ўтган беш йилликнинг якунловчи йилида эса тикувчилик корхоналарида турли хил кийимларни тикувчи 25 та комплекс — механизациялашган технологик потоклар ишга туширилди. Андижондаги Володарский номли тикувчилик фабрикасида ва Бухородаги тикув ишлаб чиқариш бирлашмасида иқтисодий самараси 255,9 минг сўм бўлган 4 та поток линия яратилди ва ишга туширилди. Улар ўқувчиларнинг мактаб формасини тикишга мосланган. Бу потокларни татбиқ этиш натижасида меҳнат унумдорлиги 40 процент ошди, юзлаб ишчи бошқа участкаларга ўтказилди, буюмни тайёрлашга сарфланадиган ҳаражат камайди.

Бухородаги тикувчилик корхонасида потокни ишга тушириш натижасида ўғил болалар костюмларининг 80 проценти давлат Сифат белгиси билан чиқарилмоқда. Бундай белги билан 177 минг 549 та буюм ишлаб чиқарилди. Бу потокдан кўрилган иқтисодий самара 107,6 минг сўмни ташкил этади, меҳнат унумдорлиги 41,4 процент ошди.

1981 йилда Тошкент тикув ишлаб чиқариш бирлашмасида яна бир янги маҳсулотни ўзлаштиришга тайёргарлик кўрилмоқда. У хотин-қизларимизга манзур бўладиган плашчлардир. Бу маҳсулот сув ўтказмайдиган, енгил материалдан тикилади. Ҳозирда янги буюмнинг дастлабки намуналари ўзлаштирилмоқда.

Филиалимиз коллективи ўнинчи беш йилликни муваффақиятли якунлаб янги беш йилликка қадам қўяр экан партиямизнинг бўлажак анжуманини муносиб армуғонлар билан кутиб олиш ниятида. Бунинг учун тикувчилик саноатини янада тараққий эттириш, тайёрланаётган буюмларнинг сифатини ошириш, уларнинг ассортиментини кенгайтириш ва меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилган тадбирлар ўтказиш юзасидан изланишлар олиб борилмоқда.

Н. ЙЎЛДОШЕВА.

ҚАТЪИЙ СЎЗ

Йўлдош Охунбобоев номидаги бош кийимлар фабрикасининг З. Усмонова бошлиқ мўйнадан ишланадиган бош кийим цехи коллективига корхонада катта ҳурмат-эътибор билан қарашади. Бунга, албатта цех коллективининг меҳнатда фидойилик кўрсатиб, юқори кўрсаткичларга эришганликлари сабабдир. Бу ерда меҳнат қилаётганларнинг кўпчилиги коммунистик меҳнат зарбдори бўлиб, бутун коллектив «КПСС XXVI съездига — 26 зарбдор ҳафта» ташаббусининг актив иштирокчисидир. Цех ишчилари ўтган йилнинг ноябрь ойидаёқ 1981 йилнинг январь — февраль ойи ҳисобига маҳсулот топшириб бўлишган эди.

— Коллективимиз, — дейди цех бошлиғи З. Усмонова, — март ойи планини 10 февралгача бажаришга қатъий сўз берган.

Ғ. АБДИЕВ,
ТошДУ студенти.

Газетхон рубрика таклиф этади

ХАРИДОР НЕГА РАНЖИДИ?

Биз, 2 миллион кишилик катта шаҳар аҳолиси савдо хизмати масалаларини жуда жиддий ва муҳим, деб ҳисоблаймиз. Шунинг учун ҳам биз бу масалани «Оқшом» газетамиз саҳифаларида кўтаришга қарор қилдик. Синчков социологлар ҳозир шаҳарликлар ишга бориш-келишга, дам олишга, уйқуга қанча вақт сарфлашларини ҳисоблаб чиқишган. Фақат бир нарсани ҳисобга олишмабди: магазинга қатнашга қанча вақт сарф бўларкин? Ахир, ҳар биримиз ҳар куни харидор бўламиз-ку.

Эрта тонгданоқ нонга, сутга ошиқамиз. Туш пайтида ҳам магазинга бирров кириб чиқишга интиламиз: бирон янги нарса келиб қолгандир, деймиз. Кечқурун уйга қайтишда яна универмаг, универсам ёки магазинларни айланиб борамиз.

Озиқ-овқат магазинларидаги навбатда сабрсизлик билан турамиз, бозор дўконлари бўйлаб кезиб чиқамиз, универмагнинг у бўлимидан бу бўлимига югурамиз... Аммо биз магазинларда йўқотган вақтимиздан ҳамиша қониқиш ҳосил қиламизми?

Афсуски, кўпинча бу вақтимиз зое кетади, кайфиятимиз эса бузилади. Мана энди, сиз чарчагансиз. Ишдан сўнг нон дўконига кирасиз. Қарабсизки, ҳали нон келтиришмаган. Қачон келтирилиши номаълум. Уйда эса нон тугаган. Энди оддий туз керак бўлиб қолди, дейлик. Уч квартал наридаги магазинга бориб келасиз. Бу магазинга бир ойдан бери туз келмаган бўлади. Ёки ўғлингизга енгил шиппак сотиб олдингиз, дейлик. Бу ҳар бир магазинда бор, тўғри. Аммо уч кундан кейин жағи айрилиб турибди-да.

Биз шаҳарнинг бу бурчагидан у бурчагидаги магазинларга бориб қарасак, бир неча кундан бери биз излаб юрган нарсалар қалашиб ётганини кўрамиз. Ўзимизга энг зарур ва истеъмол қиладиган нарсаларни кўпинча шунинг учун тополмаймизки, уни ё вақтида келтиришмаган бўлади ёки умуман магазинларда бўлмайди. Масалан, Юнусободнинг баъзи кварталларида қурувчилар умуман магазин қуришни «унутиб» қўйишган. Асабимиз бузилади, вақтимиз кетади. Ҳалол, пешана тери билан топган пулимиз сифатсиз маҳсулотлар сотиб олишга сарф бўлади. Узундан-узоқ навбатларда турамиз, ҳолбуки бундай навбат умуман бўлмаслиги мумкин-ку, ахир. Бунинг учун фақат савдо ходимларининг жонкуярлиги ва уларнинг харидорлар эҳтиёжига эътибор бериб муомала қилишлари керак. Одамлар гами, демак, ҳар биримизга эътибор, деган гап бу.

Леонид Ильич Брежневнинг КПСС Марказий Комитети октябрь (1980 йил) Пленумида айтган қуйидаги сўзлари ёдга тушади:

— **«Мен бу масалалар ҳақидаги гапни металлдан, транспортдан ва ҳатто ёқилғи ва энергиядан, гарчи улар жуда катта аҳамиятга эга бўлса ҳам, бошламоқчи эмасман, балки совет кишиларининг турмуш шароитлари билан бевосита боғлиқ бўлган масалалардан бошламоқчиман. Халқ бахт-саодати тўғрисидаги ғамхўрлик диққат марказига қўйилган тақдирда бу — партиявий ёндашишнинг худди ўзгинаси деб ўйлаймиз...»**

Аҳолини озиқ-овқат ва саноат моллари билан узлуксиз таъминлаш, уларнинг сифатини яхшилаш, турларини кўпайтириш — партия ва ҳукуматимизнинг ўн биринчи беш йилликда диққат марказига қўйган энг муҳим масалалардан биридир. Ахир, бу беш йиллигимиз, умуман кириб келаётган янги ўн йиллик сингари халқ фаровонлигини янада ошириш даври бўлади. Халқ фаровонлиги тўғрисидаги ғамхўрлик «СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981 — 1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари тўғрисида» КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига лойиҳасида ҳам ўз ифодасини тўла топди. Бу лойиҳани бутун халқимиз ҳозирги пайтда қизғин ва зўр қизиқиш билан муҳокама қилмоқда. Лойиҳада шундай дейилади:

«Маданий-маиший ва хўжалик буюмларига... талаб-эҳтиёж тўла қондирилсин... Молларнинг хили кенгайтирилсин ва янгилансин, сифати оширилсин, харидоргир бўлган янги, модали, шунингдек, унча қиммат бўлмаган чидамли моллар сотиш кўпайтирилсин...»

Биз янги ўн йилликда янада фаровон яшаймиз. Бунинг учун эса ўзимиз янада яхшироқ ишлашимиз, ўзимизга ва бошқаларга янада талабчан бўлишимиз керак. Сифатсиз буюмлар тайёрлаётган, харидорлар ҳақидан ва тарозидан уриб қолаётганлар учраганда, айрим савдо ходимлари ўз ишига совуққонлик билан қараган ёки сусткашлик қилганларида уларга нисбатан муросасиз бўлишимиз зарур. Биз бу ҳақда очиқ, дадил гапиришимиз, конкрет айбдорларнинг номларини айтишимиз ва камчиликларга барҳам беришимиз лозим.

Бу ишга, назаримизда, «Тошкент оқшоми» саҳифаларида биз очишни таклиф этаётган янги рубрика катта ёрдам бериши мумкин. Бу рубрика «Харидор нега ранжиди?» деб аталса, соз бўлар эди.

А. ШАПОВАЛОВА,
«Ташкентхлеб» ишлаб чиқариш бирлашмаси новвойи, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

К. БОЙНИЕЗОВ,
«Ҳурмат Белгиси» ордени кавалери, меҳнат ветерани.

С. МАРТИНЕНКО,
«Узбексельмаш» заводи слесари, район Советининг депутати.

САНЪАТ ШАЙДОЛАРИ МАМНУН

Шаҳримиздаги А. С. Пушкин номли маданият ва истироҳат боғида жойлашган «Ғалаба» Қизил чойхонасида санъат ишқибозларининг ўзлари севган санъаткорлар билан учрашув кечалари мунтазам ўтказиб турилади. Бу галги санъат кечаси Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Меҳри Абдуллаеванинг фаолиятига бағишланди. Унда севимли артист «Тановар», «Йўл бўлсин» сингари машҳур қўшиқларини ижро этди.

Кечада санъаткорнинг шогирдларидан хонанда Т. Йўлдошева, Р. Маннопова, классик қўшиқлар ижрочиси Ҳасан Ражабийлар ҳам иштирок этишиб, ўз чиқишлари билан бу ерга йиғилганларни хушнуд этдилар.

Истироҳат боғида бу сингари санъат кечаларининг тез-тез бўлиб туриши бу ерга келувчиларни мамнун этмоқда.

А. ТОЛИПОВ.

• Спорт — меҳнатга ҳамдам

Янада қулай бўлади

Биз қурилишда меҳнат қиламиз. Спортга жуда қизиқамиз. Ишдан сўнг, бўш пайтларда, дам олиш кунлари ҳар хил спорт секцияларида шуғулланамиз. Лекин спорт секциялари бизнинг турар жойимиздан узоқда бўлганлиги учун кўпинча машғулотларга кечикиб борамиз ёки бора олмаймиз. Баъзан шароит бўлмайди. Фақат бизнинг турар жойдагина эмас, балки кўпгина районларда ҳам шундай ҳол мавжуд.

Биз «СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981 — 1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари» лойиҳасидаги **«Оммавий физкультура ва спорт актив ривожлантирилсин, уларнинг совет кишилари кундалик турмушига тобора кенгроқ жорий этилишига ёрдам берилсин. Болалар ва ёшлар ўртасида спорт ва физкультура ишлари кучайтирилсин, спорт иншоотларидан самаралироқ фойдаланилсин»** бўлимига **«аҳоли кўп яшайдиган ва янги қурилаётган турар жой комплексларида спорт заллари ҳам қўшиб қурилсин ва у ерда аҳолининг спорт билан мунтазам шуғулланиши учун шароит яратилсин»,** деган мазмунда қўшимча киритишни истар эдик. Ана шунда меҳнаткашларнинг ишдан сўнг, бўш вақтларида спорт билан шуғулланишларига жуда катта шароит яратилган бўлар эди.

Б. ФАТТОХОВ,
О. УСМОНОВ,
бинокорлар.

БУГУНГИ СОНДА:

1-бет: КПСС XXVI съезди шарафига. ✦ Халқ фаровонлиги — асосий мақсад.

2-бет: Асосий йўналишлар лойиҳаси — умумхалқ муҳокамасида ✦ Янги йил режалари.

3-бет: Сўнмас у кунлар шуҳрати ✦ Мадагаскар оролидаги ажойиботлар.

4-бет: Нон — ризқ-рўзимиз ✦ Музей экспонатлари ҳикоя қилади.

БОШ МУХБИРИМИЗДАН

• Қувончли якунлар, улкан режалар • Шаҳримфахрим • Халқ вакилларининг масъулиятли бурчи • Сифат—корхона кўзгуси

XXVI

ПАРТИЯ РЕЖАЛАРИ — ХАЛҚ РЕЖАЛАРИ

АСОСИЙ ЙУНАЛИШЛАР ЛОЙИҲАСИ — УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

«ҚУРИЛИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИНИНГ ИНДУСТРИАЛ ДАРАЖАСИ ҲАМДА ҚУРИЛИШ КОНСТРУКЦИЯЛАРИ ВА ДЕТАЛЛАРИНИНГ ЗАВОДДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ДАРАЖАСИ ОШИРИЛСИН, ЯНГИ САМАРАЛИ КОНСТРУКЦИЯЛАРНИ ҚУЛЛАНИШ КЕНГАЙТИРИЛСИН... УЙСОЗЛИК КОМБИНАТЛАРИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ТЕХНИКА БИЛАН ҚАЙТА ЖИҲОЗЛАШ ТАЪМИНЛАНСИН, УЛАРНИНГ ҚУВВАТИДАН ТУЛИҚРОҚ ФОЙДАЛАНИЛСИН».

(«СССРнинг иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига лойиҳасидан).

БУНЁДКОРЛИКНИНГ ОЙДИН ЙЎЛИ

Истиқболга бир назар

Мамлакатимиз халқлари ҳаётида ёрқин истиқболлар йўлини очиб берадиган ўн биринчи беш йилликка қадам қўйдик. Ўтган беш йилликларда бўлгани каби бу муҳим даврда ҳам кўп миллионли бинокорлар армияси олдида иқтисодий ва социал ривожланишнинг улкан программасига мувофиқ катта вазифалар турибди. Негаки, мамлакатимиз халқ хўжалигида капитал қурилиш энг етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Экономикамизнинг юксалиши, шаҳарларнинг гуллабяшнаши, халқимиз турмуш даражасининг юксалиши бизнинг қурилиш ишлаб чиқаришини нақадар муваффақиятли олиб боришимизга боғлиқ. «СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари тўғрисида партия Марказий Комитетининг КПСС XXVI съездига лойиҳасида бунёдкор қурувчилар амалга оширадиган улкан ишларнинг мақсад ва йўналишлари белгиланган.

Бу Тошкент шаҳри қурилиш бўйича Бош бошқарма ҳисобланган «Главташкентстрой»нинг трест ва бошқармалари, ишлаб чиқариш бўлинмалари амалга ошираётган улкан бунёдкорлик ишларини ана шу программ ҳужжат асосида ташкил этишни, қурилиш кўламларини ошириб бориш билан бирга унинг сифатини тубдан яхшилашни, янги уйсозлик комбинатлари ва заводларини вужудга келтириш, уларнинг ишлаб чиқариш қувватларини оширишни, қурилиш ишлаб чиқаришини бошқаришни янада такомиллаштиришни ҳам тақозо этади.

Бу борада ўтган йилларда амалга оширилган тадбирлар жуда катта самара берди. Масалан, шаҳримизда уй-жой қурилиши ҳажми беш йилликнинг дастлабки йилидагига нисбатан ўтган йиллар давомида 100 минг квадрат метрга ошди. Бу ютуққа асосан уйсозлик индустрияси, корхоналарини реконструкциялаш ва техника жиҳатдан қайта қуроллантириш ҳисобига эришилди. Эндиликда йирик панелли ва каркас панелли уйлар уй-жой қурилиши умумий ҳажмининг 80 процентдан кўпини ташкил этмоқда.

Бош бошқармамиз уй-жой, маданий-маиший объектлар қурилиши бўйича ҳам катта иш олиб бормоқда. 1979—1980 йилларда шаҳардаги кўпгина корхоналарда янги қувватлар ишга туширилди.

Партия ва ҳукуматимиз Тошкент шаҳрини янада ривожлантириш, уни обод ва кўркам шаҳарга айлантириш учун катта ғамхўрлик кўрсатмоқда. Кейинги йилларда бунёдкор қурувчиларимиз то[illegible] бу ғамхўрликнинг ёрқин далилидир. Биргина 1980 йилнинг ўн бир ойида тошкентликлар учун 619 минг квадрат метр ҳар томонлама шинам уй-жойлар. 9014 ўқувчи ўринли еттита мактаб, 2840 ўринли тўққизта болалар боғчаси ва бошқа объектлар қурилиб фойдаланишга топширилди. Муҳташам кино-концерт зали қурилиши ниҳоясига етказилаётганлигини, «Олмазор» микрорайони, «Халқлар дўстлиги майдонининг комплекс реконструкциядан чиқарилаётганлигини, осмонўпар «Москва» меҳмонхонаси, 350 метрлик теле-минора каби ноёб архитектура комплекслари бунёд этилаётганлиги ҳам Тошкентни ҳар жиҳатдан ободонлаштириш бўйича амалга оширилаётган улкан ишларнинг бир қисми, холос.

Бугунги кунда ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли якунлаган Бош бошқармамиз ишлаб чиқариш бўлинмалари ва участкаларида КПСС XXVI съезди ҳамда Ўзбекистон Компартияси XX съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақа авж олдирилган. Бу мусобақаларда Бош бошқарманинг бир беш йилликда икки беш йиллик топшириқни шараф билан бажарган ўнта бригадаси коллективи пешқадамлик қилмоқда.

«Ташинжстрой» 159-қурилиш трестлари, транспорт ишлаб чиқариш бошқармаси, 1-ёғочни қайта ишлаш заводи ва бошқа корхона ва ташкилотлари[illegible]

сан, ўтган йили коллективимиздаги 425 та бригада хўжалик ҳисоби асосида ишлаб, бутун бошқарма бажараётган ишларнинг 60 процентдан кўпроғини амалга оширишга муваффақ бўлди. Биз янги беш йилликда ҳам бу прогрессив усулда иш олиб борувчи бригадалар сонини янада оширишни, хўжалик ҳисоби асосида иш юритишни янада такомиллаштиришни кўзда тутяпмиз.

ри ишлаб чиқариш фаолиятига сўнгги иш натижаларига кўра яъни объектларнинг фойдаланишга топширилиши асосида баҳо берилади. Шу билан бирга қурилиш ишлаб чиқаришини бошқаришнинг икки-уч звеноли системасига ўтиш кўзда тутилмоқда.

Хўжаликни бошқаришнинг бундай янги шароитида ўз составида умумий қурилиш, шунингдек монтаж ташкилотлари ва саноат корхоналарини бирлаштирган қурилиш-монтаж бирлашмалари ташкил этилиб, улар бевосита хўжалик ҳисобида иш олиб борувчи йирик бўлинмаларга айланади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Шароф Рашидович Рашидовнинг Ўзбекистон пойтахтини янада ривожлантириш, хусусан Тошкент шаҳрини комплекс қуриш бўйича бунёдкорлик ишларини олиб бораётган «Главташкентстрой»нинг ишлаб чиқариш қувватларини янада ошириш борасида кўрсатаётган доимий ғамхўрлиги олдимизда турган улкан вазифаларни муваффақиятли бажаришимиз учун зарур шарт-шароитлар яратмоқда.

Яъни биз янги беш йилликнинг дастлабки йилларидан бошлаб уй-жой қурилиши бўйича йилига бир миллион квадрат метрлик маррани эгаллашимиз лозим. Шунча миқдордаги уй-жойларни маданий-маиший объектлар билан бирга комплекс равишда қуриб фойдаланишга топшириш учун барча имкониятлар мавжуд. Яқингинада эса бир группа мутахассислар Тошкентда ҳар йили 1,5 [illegible]

Республикамиз пойтахтида уй-жой қурилишини янада ривожлантиришнинг имкониятлари катта. Бунинг учун аввало юқорида айтиб ўтилган қурилиш ишлаб чиқаришини бошқаришни такомиллаштириш билан бирга шаҳарда янги уйсозлик комбинатларини вужудга келтириш ҳам талаб этилади. Масалан, «Главмосстрой»нинг тажрибаси асосида бизнинг пойтахтимизда ҳам 12—16 қаватли бинолар, шунингдек маданий-маиший объектларнинг бинокорлик комплектларини ишлаб чиқарадиган уйсозлик комбинатини ташкил этиш мақсадга мувофиқдир. Негаки, йирик панелли уйсозлик материалларини конвейер асосида ишлаб чиқарадиган бундай корхоналар бугунги кундаги энг илғор технология ҳисобланади. 1982 йилда 120 минг квадрат метр ҳажмда уйсозлик блокларини ишлаб чиқарадиган заводнинг биринчи навбатини қуришни ниҳоясига етказиш зарур. Бу ишларни муваффақиятли амалга ошириш ўн биринчи беш йилликда уйсозлик комбинатлари ҳар йили 840 минг квадрат метр турар жойларни қуришига имкон беради. Айни пайтда шаҳар бўйича [illegible]

1981 йилдан Бош бошқарма унинг ташкилотла[illegible]

Т. НАБИЕВ,
«Главташкентстрой» бошлиғи.

Бадиий буюмлар фабрикасининг дўппи цехи коллективи тайёрлаётган дўппилар харидорларга манзур бўлмоқда. Бунда корхонада кўп йиллардан буён меҳнат қилиб келаётган илғор ишчиларнинг хизмати каттадир. Ушбу суратда уларнинг бир группаси акс этган: (чапдан-ўнгга) Р. Отабоева, дўппи цехи мастери М. Эгамбердиева, А. Неъматова, Ш. Қорабоева, А. Зайниддинова ва Е. Назарова.

Ҳ. Мирзакаримов фотоси.

МЕҲНАТДА ПЕШҚАДАМЛАР

Тошкент пойафзал бирлашмасининг 1-фабрикаси коллективи КПСС XXVI съезди шарафига бошланган меҳнат беллашувида актив иштирок этиб, сезиларли ютуқларни қўлга киритмоқда. Кўплаб ишчилар ўз зиммаларига шахсий мажбуриятлар олиб ишлашяпти. Жамоатчи фотомухбиримиз Б. Мансуров байрам арафасида мазкур фабрикада бўлиб, бир неча суратлар олиб қайтди. Эътиборингизга ҳавола этилаётган икки фотолавҳада (юқорида) 3-цехнинг пешқадам ишчиси Таня Минавуддинова ва (пастда) 8-цехнинг пешқадам ишчиси Гуля Нурмуҳамедовалар акс этган. Улар смена топшириқларини 10—20 процентга ошириб адо этишяпти.

ЗАФАРЛИ ЙИЛЛАР

Беш йилликлар эстафетаси

Биз «Беш йилликлар эстафетаси» янги [рубри]каси остида бундан буён пойтахтимиз коллективларининг партия ташкилотлари раҳбарлиги остида олиб бораётган ишлари, [...]ва меҳнат ветеранларининг беш йиллик[лар]да кўрсатган жасорати, коммунистларнинг зафарларга эришиш йўлидаги курашларини революцион, жанговар ва меҳнат [анъа]налари руҳида тарбиялашда уларнинг тут[ган ўр]ни ҳақида ҳикоя қилиб борамиз.

Бутун мамлакат, шаҳар, район сингари ҳар бир корхонанинг ҳам ўз тарихи солномаси бор. Бу солнома бизнинг корхонамизда Улуғ Октябрь социалистик революцияси билан узвий боғлиқлиги билан чексиз фахрланамиз. Негаки, Тошкентда революцияни амалга оширишда шонли ишчилар синфининг корхонамиздаги вакиллари муайян роль ўйнашган.

Шуниси характерлики, заводимиз дастлабки беш йилликдан тортиб, барча беш йилликларда ўз қимматли ташаббуси билан чиққан. Беш йилликлар эстафетаси корхонанинг бир авлодидан иккинчи авлодига муваффақиятли узатиляпти. Шунинг учун ҳам партия комитети, айниқса, ёшлар ўртасида революцион, жанговар ва меҳнат анъаналари пропагандасида авлодлар ворислигига муҳим эътибор беряпти.

Беш йилликлар... Бу сўз ҳар биримизнинг онгимиз ва қалбимизга қанчалик сингиб кетган! 1929 йилнинг апрель ойида бўлиб ўтган XVI партия конференцияси СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг биринчи беш йиллик планининг контроль рақамларини тасдиқлаган эди. Барча совет кишилари сингари корхонамиз коллективи ҳам партиямиз белгилаб берган улкан режаларни амалга ошириш учун умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилдилар. Корхонамиз ветеранлари яхши эслашади. Коллектив биринчи беш

йилликда 173 та возни ремонт бериш, 300 га вагонни қайта[...] лашни ўз олдига [...]фа қилиб қўйган. [...] ишлаб чиқариш [про]граммаси нақадар [...]та бўлмасин, ишчи[...] бунинг уддасидан [чи]қдилар.

Меҳнат зарбдор[лари] сафи кун сайин [...]гайиб борди. Маса[лан,] 1929 йилда 56 зарбдор бригада мав[жуд] бўлса, 1931 й[илнинг] март ойига келиб эса улар сони 142 [...]га етди. 1930 йили 1 Май куни коллек[тив] беш йиллик қаҳ[рамон]ларини тантана[ли] шарафлади. [...] Костин, Коткин, Ле[...]дев, Свиридов, Ко[...]неев ва бошқалар эд[и]ар.

Орадан яна қан[ча] беш йилликлар ўтд[и.] Ҳар бири янги меҳна[т] зафарлари билан яку[н]ланди.

Тўққизинчи беш йил[]лик корхонамизда а[...]йиб ватанпарварлик ташаббуси билан бош[]лангани [...]Николай Железно[в] бошчилик қилаётга[н] бригада «Партия XXIV съезди номидаги кол[]лектив» деб аталиш[ҳуқуқини] олиш учун ташаббус билан чиқди. Қудратли 2ТЭ10Л тепловоз секциясини планга қўшимча равишда ремонтдан чиқариш, меҳнат унумдорлигини эса 10 процент ошириш, фақат аъло сифатли маҳсулот тайёрлаш мажбуриятини олиб, бунинг уддасидан чиқдилар. Заводнинг барча цех ва участкалари съезд очиладиган кунгача квартал планини бажариш юзасидан олган мажбуриятларини адо этди. Н. Железнов, В. Сиротин ва бошқалар бошчилик

[...]ан бригадалар [коллек]тивлари «Партия [...] съезди номидаги коллектив» фахрий [номини] олдилар.

[...], ўн биринчи [беш йил]лик ҳам бош[...] «СССРни иқ[тисодий] ва социал ри[вожлан]тиришнинг [1981—]1985 йилларга [ва 199]0 йилгача бўл[ган дав]рга мўлжаллан[ган а]сосий йўналиш[лари] тўғрисида» КПСС [Марказ]ий Комитети[нинг] партия XXVI [съезди]га лойиҳасида [...]иш йилликнинг программаси [б]елгилаб берил[...] [...]иҳа муҳокама[...] [...]а цехларда ғо[...] қизиқиш, кат[...] [...]ат ва сиёсий [...] [...]илик вазия[...] [...]ди. Ишлаб чи[қариш] самарадорлиги [...] сифатини оши[...] [...]и курашда ҳа[...] [ком]мунист Н. Железнов ва В. Сиротин [...] пешқа[дам]лик қилмоқдалар. [...] беш йил[лик...]анларини муд[...] анча илгари [...]илар. Шунинг[...] Абдураҳмонов, [...]нов бригада[...] Булат қуюв, те[...] цехлари [...] сезиларли натижаларга [...]р.

[...] йилликларда [эришилган] ютуқлар [...] қўлга кири[...] [...]и йўқ. Бун[...] [...]ир ишлаб чи[қариш] участкасида [...]ларнинг роли, бу[...] [колл]ектив ўртаси[да социа]листик мусо[бақа] таъсирчанли[ги] оммавийлиги ошиб бора[ди...] [...]ҳим аҳамият [...]ти. Бу мусо[бақа...]ия, касаба со[юзи], комсомол таш[килотлари,] хўжалик [...]нинг ҳами[...]ат-эътиборида [...] Мусобақани [...]нинг нати[жаларини] кўриб чи[...] форма ва [...] муттасил [...]штириб бо[...] Шак-шубҳа [...] биринчи беш [...] коллективи[...] [...]н зафарлар [...].

[...] ЛЕОНОВ,
[...], революция[...] [...]ги тепловоз [з]аводи партия [...]нинг секре[тари].

«СССР Конституциясига мувофиқ кенг ҳуқуқларга эга бўлган халқ депутатлари Советлари партия белгилаб берган планларни амалга оширишда масъулиятли роль ўйнайдилар. Миллионларча депутатлар, жуда кўп активлар буюк ижодий куч бўлиб, бу кучдан ҳар томонлама фойдаланиш лозим». КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига лойиҳасида таъкидлаб ўтилганидек, халқ хўжалигини иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг бирон-бир соҳаси йўқки, у Советлар фаолиятисиз ва халқ депутатларининг бевосита қатнашувисиз амалга оширилсин. Шунинг учун ўн биринчи беш йиллик топшириқларининг муваффақиятли амалга оширилиши, умумдавлат манфаатларига амал қилиниши, аҳоли талаб-эҳтиёжларининг ҳисобга олиниши, сайловчилар наказларининг амалга оширилишида халқнинг Советлардаги мухтор вакили бўлган депутатларнинг ўз вазифаларини қандай бажараётганликларини ёритиш мақсадида 1981 йилдан бошлаб «Депутат масъулияти» рубрикаси остида турли хил мақолалар бериб борилади.

ХИЗМАТ ҚИЛИБ ТОЛМАЙМИЗ

ДЕПУТАТ МАСЪУЛИЯТИ

Янги йил арафасида КПСС Марказий Комитетининг партия XXVI съездига лойиҳаси текстини коллектив бўлиб ўқиб муҳокама қилар эканмиз, ўнинчи беш йилликда мамлакатимизни иқтисодий ва социал ривожлантиришда совет халқи эришган ютуқлар биз, машинасоз ремонтчиларни ғоятда руҳлантириб юборди. Партиямиз Марказий Комитетининг кейинги ўн йилликка мўлжалланган иқтисодий ва социал ривожлантириш перспектив планлари янада улуғвордир. Бундай марраларга халқимизнинг фидокорона меҳнатлари туфайли эришилади, албатта.

Халқимизда «элга хизмат — олий ҳиммат», деган нақл бор. Мен ҳаётимда бундай беш йилликларнинг кўпларида иштирок этиб шахсий ҳисса қўшиб келмоқдаман. Улуғ Ватан урушида қатнашиб, совет халқи ва советлар диёри озодлиги учун курашдим. Фронтдан қайтгач, мамлакатимиз халқ хўжалиги ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда яратувчилик меҳнати билан шуғулланиб келмоқдаман.

Республикамиздa қишлоқ хўжалик машиналарини ремонт қилувчи энг кекса корхоналардан бири бўлган бизнинг «Госкомсельхозтехника» тажриба ремонт-механика заводимиз ўзининг ярим асрдан ортиқ вақтдан буёнги фаолиятида республикамизда пахтачиликни ривожлантиришда ўзининг муайян ҳиссасини қўшиб келмоқда. Ўнинчи беш йиллик топшириғини коллективимиз муддатидан илгари — 5 ноябрда бажарди. Ўтган йили 1979 йилдагига нисбатан 219 та трактор двигатели кўп ремонт қилинди.

Мен йигирма йилдан ортиқ вақтдан буён ана шу коллективда меҳнат қилиб келяпман. Ҳар қандай вазифаларни бажариш биз, коммунистлар, депутатлар зиммасига тушади. Кишини меҳнат улуғлайди, деганларидек, мен ана шу коллективда обрў-эътибор қозондим. Меҳнаткашлар катта ишонч билдириб, бир неча бор Ҳамза район ва Тошкент шаҳар Советига депутат қилиб сайлашди. Мен ҳам уларнинг ишончларини доимо оқлаб келмоқдаман. Маҳаллий Советларга бўлиб ўтган кейинги сайловда ҳам мени шаҳар Советига депутат қилиб сайлашди. Депутат бўлиб сайланиш шарафли, шу билан бирга масъулиятли ҳамдир. СССР Конституциясида таъкидлангандек:

«Депутат ўз фаолиятида умумдавлат манфаатларига амал қилади, сайлов округи аҳолисининг талаб-эҳтиёжларини ҳисобга олади, сайловчиларнинг наказларини амалга оширишга эришади.

Депутат ўз ваколатларини ишлаб чиқариш ёки хизмат фаолиятини тўхтатмаган ҳолда амалга оширади.

Депутат ўз иши ва Советнинг иши тўғрисида сайловчилар олдида, шунингдек уларни депутатликка номзод қилиб кўрсатган коллективлар ва жамоат ташкилотлари олдида ҳисоб бериб туриши шарт.

Маҳаллий Советларга депутатликка сайланган корхонамиздаги меҳнаткашлар ўзларининг депутатлик

фини ишлаб [...]илан узвий [...]иб бормоқ[...]ларнинг куч[...]га туфайли [...]ариш самара ва маҳсулотини яхшиларишилмоқда. Ме[...]ларнинг иш ва шароитлари яхшиланиб бо[...] Ўнинчи беш йи[...] менинг ҳаё[ти]да катта қувонч юз берди. [...]йиллик меҳнат[да эриш]ган ютуқларим учун СССР Дав[лат] мукофотига сазовор бўлдим. Бу юксак баҳо мени меҳнат зафарларига илҳомлантирди. Ўтган [...]ўнинчи [...]ми[...] беш йиллик [топш]ириқни адо этиш[га му]ваффақ бўлдим. [Ҳам]касбларим — мото[р]... слесари И. З[...], токарь А. Полес[...]слаш цехи с. Т. Мирзаевлар мен [билан] эгаллаганага етишди.

Коллективимиз коммунистлари Партия XXVI съезди очиладиган кунга 1981 йилнинг [биринчи] квартал планини бажариш билан кутиб олишга аҳд қилдилар. Ҳозир съезд шарафига 26 зарбдор ҳафталиги[...] этмоқда.

Ю. МУДЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР «Госкомсельхозтехника» тажриба ремонт-механика заводи [...], СССР Давлат мукофоти лауреати, Тошкент шаҳар Советининг депутати.

• *Фақат Сифатбелгиси билан*

ЛИБОСЛАРИМИЗ КЎРКИ

Шаҳримиз саноат корхоналари коллективлари КПСС XXV съезди сифат ва самарадорликни ошириш бўйича олдинга қўйган вазифаларни амалга ошира бориб, салмоқли ютуқларни қўлга киритишяпти. Чунончи, шаҳар корхоналарида давлат Сифат белгиси билан маҳсулот ишлаб чиқараётган коллективлар сони тобора ортиб бормоқда. Янги йилдан бошлаб газетамизда «Фақат Сифат белгиси билан» рубрикаси остида материаллар бериб борилади. Уларда юз процент маҳсулотини давлат Сифат белгиси билан тайёрлашга муваффақ бўлаётган бригадалар, участкалар, цехлар, айрим ишчилар ҳақида ҳикоя қиламиз.

КПСС XXV съезди белгилаб берган сифат ва самарадорлик беш йиллиги ниҳоясига етди. Коллективлар йил бўйи қилган меҳнатини сарҳисоб қилдилар. Шу жиҳатдан олганда 1980 йил бирлашмамиз коллективи учун салмоқли йил бўлди. Чеварларимиз партия ва ҳукуматимизнинг қарорларини оғишмай амалга ошириб, қувонч-ли ютуқларни қўлга киритдилар. Гапимнинг исботи учун асосий кўрсаткичлар бўйича иш натижаларини келтиришнинг ўзи кифоя. Чунончи, беш йиллик планга қўшимча 9460 минг сўмлик маҳсулот реализация қилдик. Давлат Сифат белгиси билан планга қўшимча 23.226 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Натижада бирлашма бўйича фахрли беш қиррали белги билан тайёрланаётган маҳсулот планидаги 31.3 процент ўрнига 37,2 процентни ташкил этди. Шунингдек, беш йилликнинг якунловчи йили топшириғини ҳам ошириб ўриндатдик. Йиллик пландан ташқари 1 миллион 450 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Топшириққа қўшимча савдо тармоқларида фахрли беш қиррали белги қўйилган 7.625 минг сўмлик кийим-кечак буюмлари етказиб берилди.

Сўнгги йилларда бирлашмамизда тайёрланаётган пальтолар харидоргир бўлиб қолди. Улар одамлар ишқибози бўлган «импорт» моллардан қолишмайди.

Албатта, бунда бизнинг 5-тикув цехимиз коллективининг муносиб ҳиссаси бордир. У цехлараро беллашувда пешқадамлик қилиб келаяпти. Мана тўрт кундирки, коллективимиз янги, замонавий цехга кўчиб ўтиб, меҳнат қилмоқда. У кенг, ёруғ бўлиб, замонавий, тезюрар, 1022 маркали тикув машиналари билан жиҳозланган. Биз асосан драп ва синтетик жун материаллардан аёлларнинг пальтоларини тайёрлаймиз. Шуни фахр билан қайд қиламизки, цехимизда икки поток бўлиб, чеварларимиз фақат давлат Сифат белгиси билан маҳсулот ишлаб чиқариш ҳуқуқини қўлга киритганлар.

Албатта, бу шарафли ва айни пайтда фахрли ҳуқуқни қўлга киритиш осон бўлмади. Бунинг учун ҳар бир ишчининг маҳоратини, малакасини, билимини оширишга тўғри келди. Шу мақсадда цехда мураббийлар Совети тузилди, унга корхонада 20—25 йилдан буён меҳнат қилиб келаётган тажрибали ишчилар бириктириб қўйилди. Улар чеварчилик борасидаги бутун маҳоратларини ёшларга кунт билан ўргатдилар ва ўргатмоқдалар. Бу ҳақда гап кетганда, моҳир чеваримиз Зинаида Яковлевна Лебедеванинг номини ҳурмат билан тилга оламиз. У республикамизнинг пешқадам ишчилари қатори бир беш йилликда икки беш йиллик топшириғини бажариш ташаббуси билан чиққан эди. Бу ваъда шараф билан бажарилди.

Цехимизда маҳсулот сифатини яхшилаш, ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш борасида йил бошида белгиланган талай тадбирлар амалга оширилиб келиняпти. «Сифат кунлари» мунтазам ўтказилмоқда. Уларда илғор тажрибалар ўртоқлашиляпти, прогрессив иш усуллари ўрганилмоқда. Буларнинг ҳаммаси ўз самарасини бермоқда. Бугунги кунда цехимизда бирорта қолоқ ишчи йўқ. уларнинг ҳар бири смена топшириғини ошириб адо этиб, фахрли белги билан пальто тикишяпти.

Цехда ишни тўғри ташкил этишга ҳаракат қиляпмиз. Икки поток, яъни тўрт бригада ўртасидаги социалистик мусобақа яхши йўлга қўйилган. Ҳар ой, квартальда унга якун ясалиб, илғорлар рағбатлантирилади.

Цехимиз коллективи йилни ва умуман беш йилликни яхши якунлади. Йиллик план муддатидан илгари адо этилди ва планга қўшимча бир неча ўн минг сўмлик маҳсулот тайёрлаб берилди. Бунда илғор чеварларимиз М. Мирзоирова, А. Габдулязанова, М. Мирсоатова, П. Боғатирова, Л. Левина, М. Обидова. М. Мирсоатоваларнинг ҳиссалари каттадир.

Шу кунларда бирлашмамиз, жумладан, цехимиз коллективи «СССРни иқтисодий [ва социал р]ивожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ва 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган асосий йўналишлари» лойиҳасини муҳокама қилишда[...] ўн биринчи беш йилликнинг янги юксак марраларини белгилаб [олишди]. Биз [...] чеварларимиз келгуси беш йилликда ўз зиммаларига [олган] вазифаларни шараф билан адо этадилар, олига кўплаб сифатли кийим-кечак етказиб берадилар.

З. [...]АННАЯ,
«Қизил [...]» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси 5-тикув цехининг мастери.

ҲЕЧ КИМ ВА ҲЕЧ НАРСА УНУТИЛМАЙДИ

МУКОФОТЛАР ЭГАСИНИ ТОПДИ

...1965 йил, 9 май. Тошкент. Октябрь революцияси хиёбони. Бу ерга Улуғ Ватан уруши ветеранлари йиғилишган. Улар у даврадан бу даврага ўтиб иштиёқ билан полкдошларини излашарди. Бу дамлар чиндан ҳам севинч кўз ёшларига тўла байрам эди. Қора костюмини орден ва медаллар безаб турган, сочлари оқарган нуроний жангчи ўзининг жанговар дўстини топиб олганидан беҳад хурсанд: уни бағрига қайта-қайта босар экан, шундай дерди: «Саня! Бу ўзингмисан?!»

Мен ветеранлардан узр сўраб, ўзлари ҳақида ҳикоя қилиб беришни илтимос қилдим. Улар бирпаснинг ўзида «Оддий фронт» воқеалари»га киришиб кетишди. Иккаласи ҳам Тошкентдан ҳаракатдаги армияга чақирилган. Фронтга бораётган эшелонда танишиб қолишган. Омад келган эканми, иккаласи ҳам бир ротага тушиб қолишди. Қирқ учинчи йили жангларнинг бирида иккаласи ҳам —бири енгил, иккинчиси эса оғир ярадор бўлди. Енгил ярадор бўлган жангчи қаттиқ оғриққа қарамай, елкасида дўстини кўтариб, уни медсанбатгача олиб боргандан кейингина хушидан кетди. Соғайгач. ўртоғининг тақдири билан қизиқди. Орадан йиллар ўтди. Дўсти хақидаги хотиралар эски яра каби яна қўзғолди. Тасодифни қарангки, ёнма-ён туришган экан. Шундай қилиб. Улуғ ғалабанинг 20 йиллигида дўстлар учрашиб қолишди. Ветеранларнинг фамилияларини ёзиш учун ён дафтаримни очганимда, улар келишиб олгандек, эътироз билдиришди. Айтишларича, жангчиларнинг тақдирида мақташга арзийдиган бирор воқеа йўқ эмиш.

1980 йилнинг ўтиб бораётган охирги кунида республика ҳарбий комиссариатининг мажлислар залида Ватан озодлиги ва мустақиллиги учун бўлган жангларда яраланган Улуғ Ватан урушининг актив қатнашчиларига орден ва медаллар топширилаётганда, ана шу учрашув яна бир бор эсга олинди.

— Ватан ўзининг қаҳрамонларини ҳеч қачон унутмайди, — деди Ўзбекистон ССР ҳарбий комиссари, генерал-майор Сотиболди Усмонович Эргашев.— Бундан уч йил муқаддам биз жангларда яраланган, лекин у ёки бу сабабларга кўра, ҳукумат мукофотларини ололмаган Улуғ Ватан урушининг уч қатнашчисини изладик. Чиндан ҳам ўша уруш йиллари жуда машаққатли бўлган. Душман билан олишиш, айни пайтда ҳаёт учун, Ватан учун курашиш эди. Кўпгина жангчилар яраланиб медсанбат, госпиталларга тушиб қолар, уларнинг жасоратлари баъзида қайд этилмасдан қолиб кетаверарди. Бу ерда мен қайд этилмаган, ҳеч кимнинг хабари бўлмаган жасоратларни таъкидлаб ўтмоқчиман. Чунки, ҳар бир виждонли совет жангчисининг фронтдаги хизмати ва кўрсатган довюраклиги бизнинг шараф-шонимиз ва озодлигимиз йўлида кўрсатилган жасорат эди. Бу жасорат ҳозир ҳам унутилгани йўқ, асрлар ўтса ҳам унутилмайди. Ҳозир ҳарбий комиссариатлар, бизнинг активимиз, ёш изтопарлар ўша қаҳрамонларни қидириб топишга актив киришдилар. Бу иш қийин, машаққатли ва айни пайтда хайрлидир. Фақат кейинги етти йил ичида республикамизда уруш пайтида жароҳатланган урушнинг актив қатнашчиларидан икки мингдан зиёд кишига СССР орден ва медаллари топширилди. Бугун янги 1981 йил арафасида, КПСС XXVI ва Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XX съездлари арафасида биз Улуғ Ватан уруши қатнашчиларининг навбатдаги группасига мукофот топшираётирмиз.

Бу тантанали маросим одатдагидек, олқишларсиз бошланди. Гап шундаки, икки ҳамшаҳримиз Қизил Байроқ орденига сазовор бўлишган. Лекин уларнинг иккаласи ҳам ҳарбий комиссариатга келишолмади. Эски жароҳатлар, бугунги кунда ҳам хуруж қилиб туради. Ана шу учрашув тамом бўлиши биланоқ республика ҳарбий комиссариатининг масъул ходимлари ветеранлар уйига йўл олиб, уларнинг хонадонида қаҳрамонларга жанговар мукофотларини топширишди. Биз ҳикоя қилаётган тантанали маросимда Президиум столи олдига Ватаннинг собиқ ҳимоячилари бирин-кетин келиб, генералнинг қўлидан Шуҳрат ордени, «Жасурлиги учун» ва «Жанговар хизматлари учун» медалларини олишди.

Алексей Лазаревич Ченцовнинг фамилияси эълон қилинганида учинчи қатордан бир киши ўрнидан турди. У вақт ўтиши билан силлиқланиб кетган хассасига таяниб, минбар томонга ошиқди. Генералнинг ўзи пешвоз чиқиб, унинг кўксига «Шуҳрат» орденини қадаб қўйди.

Алексей Лазаревич мўйлаби эндигина сабза ураётган ўсмиринлар билан фронтга йўл олган 1941 йил 13 август кунини худди кечагина содир бўлган воқеадек эслайди. Ченцов аввалига разведкада хизмат қилди, танкист бўлди. Тарихчиларнинг таъкидлашича қатнашган танкларнинг сони жиҳатидан машҳур Курск ёнида бўлган даҳшатли жанг каби ҳарбий операция ҳеч қачон бўлмаган. Алексей Лазаревич Ченцов ана шундай жангда қатнашган. Ўша жойда снаряд парчаси унинг оёғини мажруҳ қилган. Госпиталда узоқ даволанишдан кейин у сафга қайтди. Ҳарбий сафга эмас, албатта, меҳнат сафига қайтди. Алексей Лазаревич ўша кундан буён ишлаб келмоқда. Ҳозирда у «Промгражданстрой» тресте бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

Ветеранларнинг тақдири кўп жиҳатдан ўхшашдир. Шу куни ҳарбий комиссариат залида мукофотланаётганлар орасида Матрена Ивановна Завьялова ҳам бор эди. Унга «Жасурлиги учун» медали топширилди.

— 41-йилнинг августида фронтга кўнгилли равишда йўл олдим,—деб ҳикоя қилади Матрена Ивановна.

—Радистлар мактабини тугатганимдан кейин разведкачилар билан жангларда қатнашдим. Қирқ учинчи йилда оғир яраландим. Биз учун энг қувонарли — Ғалаба кунидан буён 35 йил ёки кўпроқ вақт ўтгандир. Жароҳатлар битиб кетди, лекин жанг қилганларнинг бирортаси ҳам ҳозиргача уруш даҳшатларини унутгани йўқ. Биз тинчликсевар давлатда яшаётганлигимизда а н бахтиёрмиз, ҳар қандай агрессорга зарба беришга тайёрмиз. Ҳозирда менинг ажойиб оилам, уч фарзандим бор. Улардан бири Совет Армиясининг офицери. Ватан совет кишиларининг осойишталиги ва тинч меҳнатини муҳофаза қилишни ишониб топширганлар орасида менинг фарзандим борлигидан фахрланаман.

Мукофотларни топшириш тугагач, минбарга Владимир Иванович Ивасюк кўтарилди:

—Мен яраланганимда разведкада эдим, танамга учта ўқ кирди,—деб ҳикоя қилди у.— Госпиталга жўнатишди, йўлда эса бомбалар остида қолдик, жароҳатимга яна тўртта металл парчаси қўшилди. Турли госпиталларда врачлар бир неча ой мобайнида ҳаётим учун курашдилар ва ажал чангалидан қутқардилар. Бунинг учун шифокорларга миннатдорчилик билдираман. Ўша воқеадан буён орадан қанча йиллар ўтган бўлса ҳам сиз билан бизнинг кўрсатган жасоратими: унутилгани йўқ. Ватан бизни унутмайди. Мен бугун военкомнинг қўлидан «Жанговар хизматлари учун» медалини олдим. Тўғрисини айтсам, ҳаяжонланганимдан кўз ёшларимни аранг тийиб турдим. Ана шу ғамхўрлик учун партиямизга, ҳукуматимизга чин қалбимдан миннатдорчилик билдираман.

Шундан кейин барча ветеранлар ҳарбий комиссариат биносининг катта даҳлизида тўпланишди. Уруш йилларидаги жасорати учун Ватаннинг жанговар мукофотлари билан тақдирланган ветеранларнинг бир-бири билан бафуржа мириқиб эсга оладиган ажойиб хотиралари бор.

О. ЁҚУБОВ,
уруш ветерани, «Қизил Юлдуз» ордени кавалери.

ДЎСТЛАРИМИЗ МУНТАЗИР

Республикамизни н г сиёсий, иқтисодий, маданий ҳаёти бепоён Ватанимизнинг қардош ўлкалари билан чамбарчас боғлангэн. Ушбу янги рубрика остида бериб бориладиган материаллар, мақолалар, репортажлар, суҳбатлар қардош ўлкалардаги буюк қурилишларга йўл олаётган ёшлар ҳақида, интернационал дўстлик учрашувлари, театр ва санъат коллективларининг гастролларига бағишланади.

Ўзбек совет музика, рақс ва қўшиқ санъати қардош ўлка томошабинларига ҳам яқиндан таниш. Янги 1981 йилда ҳам Ўзбекистон санъаткорлари Совет Иттифоқининг турли шаҳарларига гастроль сафари билан борадилар. Бунга айниқса Меҳнат Қизил Байроқ орденли Ўзбек давлат филармониясининг ижодкор коллективи қизғин тайёргарлик кўрмоқда. Филармония директори ва бадиий раҳбари Ғани Тўлаганов бу ҳақда қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди:

—Маълумки, 1981 йил КПСС XXVI съезди билан катта тарихий аҳамиятга эга. Биз санъаткорлар партия анжумани ғояларини омма орасида кенг пропаганда қилиш ишида ўз санъатимиз билан қатнашмоғимиз лозим. Ана шу нуқтаи-назардан эътибор берадиган бўлсак съезд йилида ўтадиган гастролларимиз мамлакатимиз халқларининг дўстлигини улуғлаши, бир-биримиздан баҳра олиб камолатга етган санъатимизни кўз-кўз этиши керак.

САНЪАТИМИЗ НАМОЙИШИ

Июнь ойида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Зоҳид Ҳақназаров бадиий раҳбарлиги ва дирижёрлигидаги республикада хизмат кўрсатган давлат симфоник оркестри Симферополь шаҳрига гастроль сафари билан боради. Оркестр ижрочилик репертуарига жаҳон, рус, ўзбек композиторларининг сара асарлари киритилган.

Ўзбек бастакори Тўхтасин Жалилов номли давлат халқ чолғу асбоблари оркестри ҳам катта сафарга тайёрланмоқда. Фаррух Содиқов раҳбарлигидаги бу коллектив Россия Федерацияси бўйлаб июль-август ойларида гастролга чиқади. Созандаларимиз қардош ўлканинг шаҳар ва қишлоқларида ўзбек музика санъати намуналарини намойиш этадилар. Шунингдек, В. Ҳамидов бадиий раҳбарлигидаги хор капелласи коллективи Украина республикасида июнь ойида халқлар дўстлигига бағишлаб ташкил этиладиган «Ягона оилада» санъат фестивалида иштирок этади.

Ўзбекистон ССР халқ артисти Гавҳар Раҳимова бадиий раҳбарлигидаги «Лазги» ашула ва рақс ансамбли ўтган йилнинг кузида КПСС XXVI съезди шарафига Закавказье ўлкалари бўйлаб гастроль ўтказган эди. Эндиликда бу коллектив май-июнь ойларида Белоруссия, Латвия, Литва республикаларига бориш учун тайёргарлик кўрмоқда.

Бундан ташқари шу йилнинг май-июль ойларида республикамизнинг Самарқанд, Жиззах, Сирдарё ва бошқа қатор областларида партия съездига бағишланган санъат байрамлари ўтказилади. Унда филармониянинг барча коллективлари қатнашадилар.

Шунингдек, «Ёр-ёр» ва яқинда ташкил этилган «Достон» ансамбллари Тожикистон, Қорақалпоғистон бўйлаб гастролларга борадилар.

Т. ЮСУПОВ.

• ВАТАНИМИЗ ОЗОДЛИГИ УЧУН КУРАШГАНЛАР
• ОДОБ—ИНСОН ЗИЙНАТИ
• ТАБИАТ ЧИРОЙИ—КЎНГИЛ ОРОМИ

БОШ МУХБИРИМИЗДАН

Одами эрсанг...

«Одами эрсанг»—газетамизнинг Янги йилдаги биринчи сонидаги янги рубрикалардан бирини шундай деб атадик. Унда инсонийлик, бир-бирига олийжаноблик ҳақида ҳикоя қилинади. Йил бўйи шу рубрика остидаги мақолаларимизни ўқиб борасиз.

ҚАДР ҚИЛСАНГ, ҚАДРИНГ ОШАДИ

...Одам жаъмики жонли-жонсиз мавжудотдан энг улуғи, энг мукаррами ва азизу мўътабаридир. Ҳа, одам, одамийлик қадр-қиммати каби сўзларнинг маъноси уфқдай чексиз, уммондай тубсиз, азим тоғлардай юксак! Шунинг учун ҳам халқимиз таъкидлаганидек, инсон номи қадри, шаън-шарафи, номус-ори унинг ўзидан ҳам баланд, ҳаётидан ҳам юксакроқ ва қимматлироқдир.

Халқимизнинг ҳикматлар хазинасидаги «Бир йигит қирқ йилда пайдо бўлади», «Зар қадрини заргар билади», «Сийламасанг сийлама, аммо хўрлама». «Ўз қадрини билмаган, эл қадрини қайдан билсин», «Қадр билмас қариндошдан— қадр билар ёт яхши», «Қадрласанг—қадринг ошар, қадрсиздан ҳамма қочар», «Одам олтиндан қиммат, қадри ундан», «Инсон бамисоли гул, ёмон гап-ла кўнглини қолдирма», «Одам бўлиш осон. одамий бўлиш қийин», «Офтоб нури билан азиз, одам қадри билан» каби ҳар бири китоблар мазмунига тенг мақолларни эслайлик. Ўзбек халқ мақолларида инсон қадр-қиммати ва шаън-шарафи ана шундай бағоят юксак ва ҳаётий тарзда шарафланган, шу билан бирга одамийликни оёқ ости қилувчи, умуман инсон деган номга доғ туширувчи, игво, фисқ-фужур, туҳмат, ҳасад, чақимчилик, ичқоралик, дилозорлик, рашк, дағаллик, кибр-ҳаво каби бадфеъл иллатларни, одатларни ўзига касб қилиб олган шахслар қаттиқ қораланади.

Хусусан, кишилар ютуғини кўролмас ичқора, тирноқ орасидан кир қидирувчи иғвогар, ўзгалар бахтидан ўзлигини йўқотиб «азобланувчи» ҳасадгўйлар фош этилгани ҳолда, улардан ҳазар қилишга чақирилади; «Токни қирқмасанг, Қашқарга етади, ғийбатга йўл қўйсанг, оламни бузади», «Гина-адоватнинг қўшниси, ғийбат вабонинг ошнаси», «Иғвогарнинг ўзи ёмон, ўзидан ҳам сўзи ёмон», «Иғвогар билан йўлдош бўлма, ичқора билан сирдош», «Вафоли дўст йўлга солар, иғвогар «дўст», пойдан олар», «Иғвогар билади—яхшини илади», «Иғво сўз битта, заҳари мингта».

Шундай қилиб, доно халқ қадим замонлардан бошлаб ҳаётнинг ўзида ҳам, оғзаки ижод намуналарида ҳам кишилар ўртасидаги ор-номус, шаънни пок сақлаш, қадр-қимматни эъзозлаш кабиларни энг юксак фазилатлардан, деб билади.

Ҳар бир киши ўзини ҳурмат қилиши, қадр-қимматини сақлаши, айни чоғда атрофдагиларнинг ҳурмат садоқатини йўқотмаслиги, ўз шаънига доғ туширмаслик учун ўзини назорат қилиши лозим.

Римлик файласуф Эпиктет инсон қадр-қимматини шарафлаб бундай дейди: «Инсон туғилса ёки ўлса, ўз пулларидан, уйидан маҳрум бўлса, бу аянчли эмас. чунки буларнинг ҳаммаси инсонга хос эмасдир. Агар инсон ўзининг ҳақиқий мулкини —ўз инсоний қадр-қимматини йўқотса, ана бу ачинарли ва аянчлидир».

Инсон шаънини хўрловчи, камситувчи ярамас одатлар халқ ижодиётида қаттиқ қораланади.

Тилни бурма сен игвога,
Охир қоларсан уятга.
Тўғри сўзли бўлсанг-чи,
Доим етарсан муродга.

Масал: —Нима гуноҳ қилдимки, қўшничилигимизни ҳам унутиб, тишлаб олдинг,—деди Тилнинг қаҳри келиб тишга.

— Яна ғийбат қилмоқчи эдинг. Ортиқ чидай олмадим. Ярмингни узиб ташламоқчи эдим-у, бўлмади-да,— жавоб берди Тиш.

Хисса:
Игвогарнинг тилини кес,
Эшитганнинг қулоғини.

Бир донишманд: «...Рўбарўдан чиққан арслондан қўрқмайман, аммо орқамдан отилган сувга тушган кесакдан қўрқаман», деган гапни айтган...

— Ота-боболаримиз дунёга келган кундан бошлаб орзу қилган, достон ва эртакларда тасвирлаб келган ҳаёт, юрт— шу сиз билан биз яшаб турган ҳаётдир. Дарҳақиқат, ҳозир ҳамма нарса инсон хизматида, унинг ҳукмида. Қаёққа қараманг тўкин-сочинлик. Бу кунга етиш учун озмунча қурбонлар бердикми? Аммо... баъзан замонамиз қадрига етмаётгандай, айрим кишилар ўртасида бир-бирига нисбатан қадр-қиммат, оқибат етишмаётгандай туюлади менга, — дейди биз билан суҳбатда нуроталик кекса коммунист, халқ бахшиси Эргаш ота Асобоев.— Бир-биримизни эъзозлаш, ҳурмат-садоқатда бўлиб, қадр-қимматимизга етишиш, ор-номус, шаънимизга ғубор юктирмасликка ҳаракат қилмоғимиз лозим. «Ҳамма нарса инсон учун, унинг бахт-саодати учун!» деган пурҳикматли сўзларни ўзига шиор қилиб олган инсон қадри ҳаддан зиёд оширилган замонада яшасак-да, сиз билан биз бир-бирларимизни асраш, ардоқлаш, қадр-қимматим и з г а етиш ўрнига, ор-номусимиз — шаънимизни оёқ ости қилсак, қадр-қимматимизни жойига қўймасак, бу ахир ношукурлик, нонтепкилик бўлмайдими?

Одам бўлсанг—одамий бўлгин, деган гапда катта ҳикмат бор.

М. МУРОДОВ,
филология фанлари доктори.

Денгизлар оша саёҳат

Дунё бепоён, қитъалар ранг-баранг. Бу турфа сайёрамиздаги ажойиб шаҳарлар, қиру саҳролар, тоғу адирлар, кўллару дарёлар, сўлим кўрфазлару оролларни саёҳат қилиш нақадар завқли. Ана шу ранг-баранг оламни таништириб бориш мақсадида «Денгизлар оша саёҳат» рубрикасини ташкил этдик.

ОЙДЕК ГЎЗАЛ ОРОЛ

Африка қитъасининг жанубий-шарқий қисмида улкан, майдони 590 минг квадрат километрга етадиган афсонавий орол мавжуд. Унинг номи — Мадагаскар. Қадимги араблар уни «ой ороли» деб ҳам аташган. Бу ном унинг табиати ниҳоятда гўзал бўлганлиги учун берилган бўлса керак.

Оролни афсонавий деса бўлади, чунки унинг номи кўпгина халқ эртакларида қайд қилинади. Эртакларда ёзилишича, Ҳинд океанида жойлашган бу оролда жуда баҳайбат —Руҳ номли қуш мавжуд экан. У ўз болаларини филлар билан боқиб, ўтган-кетган кемаларга тоғ қояларини қулатар экан. Ҳақиқатда ҳам кўп асрлар Руҳ қуши афсона тимсоли бўлиб қолди. Фақатгина европаликлар Мадагаскар оролининг ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини ўрганганлардан сўнг, халқ эртакларида айтилган гапларда ҳам жон борлиги билинди. Текширишлар шуни кўрсатдики, бу оролда XVII асргача улкан эпиорнис номли қушлар бўлиб, уларнинг катталиги филдан қолишмаган. Эпиорнис қуш тухумининг ҳажми 9 метрни ташкил этган!

Мадагаскарнинг яна бир мўъжизакор томони бор. Венециянинг машҳур сайёҳи Марко Поло ўзининг китобида бу оролга бутун бир бобни бағишлаган бўлиб, унинг табиатига маҳлиё бўлганини ёзади. Ўрта аср араб географи Идриси эса, Индонезиянинг Ява ороли аҳолиси ва Мадагаскар оролидагилар бир хил тилда гапиришини қайд қилиб, ҳайрон қолганини айтади. Ахир Ява ороли қаердаю, Мадагаскар қаерда?! Улар орасида бутун бир дунёда энг йирик Ҳинд океани мавжуд-ку! Кўп асрлар ўтган, тилшунослар ва этнографлар Австралияда, Индонезияда истиқомат қилувчи аҳолининг тилида мадагаскарликлар билан умумийлик борлигини исботлаб бердилар.

Мадагаскар оролида бир жумбоқ бор. Оролда ўсаётган ўсимлик ва мавжуд ҳайвон турлари ундан фақатгина 400 километр узоқликдаги Африка қитъасида бўлмасдан, узоқ Ҳиндистонда, Австралияда, Индонезияда бор. Ҳинд сереши фақат ўз юртида ўсади, лекин шу билан бирга уни яна Мадагаскарда учратиш мумкин.

Хўш, нима сабабдан Мадагаскар табиати ўзининг ғарбидаги яқин қўшнисиникига ўхшамасдан, Ҳинд океанининг нариги чеккасидаги ерларга ўхшаш. Бунга сабаб шундаки, Мадагаскар ороли Африка қитъаси билан кейинги юз миллион йиллар ичида у билан қўшилмаган ва улар ўртасида алоқа қилиш учун «кўприк» воситасини ўтовчи ороллар ҳам бўлмаган.

Мадагаскар ороли ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг Ҳиндистон, Индонезия ва Австралияникига ўхшашлик сабаби шундаки, бундан кўп аср илгари уларни боғлаб турувчи ороллар мавжуд бўлиб, улар «кўприк» вазифасини ўтаган, одамлар шу «кўприк»лардан фойдаланишган, бир-бириникига бориб туришган. Кейинги пайтларда Ҳинд океани сатҳи кўтарилганлигидан бу ороллар сув остида қолиб кетган.

А. АКБАРОВ,
география фанлари кандидати.

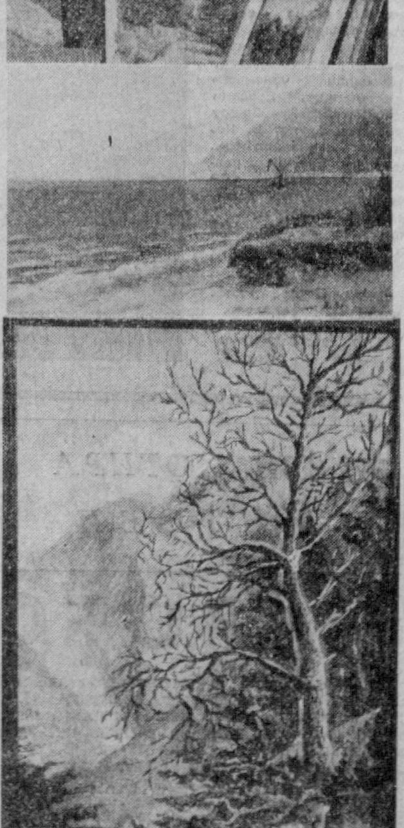

Владимир Александрович Воронич касби бўйича геолог. Улуғ Ватан уруши фронтларида жанг қилган. Узоқ йиллик тажрибаларни умумлаштириб, кандидатлик диссертациясини ҳимоя қилди. Аммо унинг иккинчи бир истеъдоди бор. У ўзи бўлган жойлардаги гўзал манзараларни, ҳамкасблари қиёфасини мўйқалам билан қоғозга туширади. Мана ўттиз йилдирки, Зарафшон геология-геофизика экспедициясининг прогноз партияси бошлиғи В. А. Воронич мўйқалам ва бўёқдан ажралмайди. Шу кунларда республика Геология министрлиги клубида унинг 100 дан ошиқ асарлари намойишга қўйилган. Ҳамкасблари, томошабинлар бу асарларни катта қизиқиш билан кўрмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: рассом В. А. Воронич ва у яратган асарлар.

Пойтахтимиздаги «Ташгипрогор» лойиҳалаш институтида Тошкентни ривожлантириш ва қайта қуришнинг истиқбол режаларига мувофиқ замонавий меъморчилик комплексларининг лойиҳалари, турар жой ва жамоат биноларининг ўзига хос кўркам қиёфаси яратилади. Институт 2. устахонаси коллективи ҳам бу улкан ишга катта ҳисса қўшиб келмоқда.

СУРАТДА: архитекторлардан (чапдан-ўнгга) Т. Шахобиддинов, сектор бошлиғи М. Нечеркин, архитекторлардан М. Шодиев, С. Иванова ва Н. Абдураҳимовлар «Марказ—18» кварталида қуриладиган янги бинолар лойиҳасини кўздан кечиришмоқда.

Ҳ. Мирзакаримов фотоси.

Бир шингил табассум

Кулги умрни узайтириши азалдан маълум. Халқимиз эса ўзининг кулгисеварлиги билан шуҳрат қозонган. Газетамиз саҳифаларида ҳажвий ва юмористик ҳикоялар, хандалар, кулгили воқеалар мунтазам чоп этилади. Бу йил ҳам ана шу анъанамизни давом эттирамиз. Газетхонлар ана шу руҳдаги материалларимизни «Бир шингил табассум» рубрикаси остида ўқийдилар.

КЎНГЛИМ ХОТИРЖАМ

(ЯНГИ ЙИЛ ҲИКОЯСИ)

«Янги йилингиз муборак бўлсин!» — деди биттаси биттасига шодон бақириб.

Мен катта холамни аввал бориб кўраманми ёки кичкинасиними, шуни ҳал қилолмай кетаётгандим, чўчиб тушдим. Вой хумпаре-ей, бунча бақирадия, лотереясига машина чиққандек бунча суюнади-я! Янги йил келса келаётгандир-да! Мияси бўлса йиғлаши керак: бир йил умри ўтди. Кейингисига қадам қўйди. Худо билади, яна қанча қадам қўяркин. Қадам қўйган сари одам «манзилига» яқинлашади. Шуни ўйламайдими?!

Ўзи. одамзот турмуши қарама-қаршиликлардан иборат, деган гап ниҳоятда тўғри. Энг катта қарама-қаршилик эса мана шу янги йилни бити тўкилгудек хурсанд-хушон кутиб олишидадир. Энг олий мавжудот деб, ўзига-ўзи берган баҳосига ҳам ишонгиси келмайди. Яна қанча кутасан? А? Шуни ўйламайсанми?!

Ўзи-ку кишини биринчидан отини сўрашса, иккинчидан, қанча янги йил кутгансан, деб сўрашади. Хоҳлаган анкетангизни олинг, шу савол иккинчи бўлиб туради. Бу дегани, сен яна қанча янги йил кутишинг мумкин деганику! Шунақа, нечоғлик кўп янги йил кутган бўлсанг, бу ёғида шунча кам қолган бўлади. Ҳатто, бозордан эшак (комиссонийда машина деса ҳам фарқ қилмайди) сотиб олаётганда ҳам шуни сўрашади-ку, баҳонада яна қанча янги йил кутиш мумкинлигини аниқлаш учун.

Шуларни ўйламайдими, бақириб одамни чўчитгандан кўра?!

Уф-ф! Юрагим сиқилиб кетди. Ўзимни ўйлай бошладим. Кўп кутасанми янги йилни ҳали? Ўйласам ҳали қирқтами-элликта м и кутарман-да. Кўп кутганлар қаторига кираманми ё кам кутганлар қаториҳами? Ўртадаман. Йигирмата янги йил кутган қизларни кўрганда ўзимни кам кутганлар қаторига қўшгим келади. Камёб товарлар тарқатишаётганда кўп кутганлар қаторига. Ҳозир унисига ҳам, бунисига ҳам ишонишади. Кейинчи?.. Кейин биринчисига шубҳа билан қарай бошлашади-ку! Тўғри, камёб моллар кўпроқ беришади, лекин бошимга ураманми, биринчиси бўлмаса?!

Кейин... кейин баттар бўлади. Янги йилларим камайиб бораверади-боравер а д и, сўнг... мен яна чўчиб тушдим. Ўзимни зах бир жарликда, атрофимдан ўтаётганлар томонидан унутилгандек ҳис қилдим. Товуш бергим келди уларга.

Бахтимга дўстим кўриниб қолди. Мусибатли дамда дўсти кўринса қанчалик севинади одам...

— Янги йилинг муборак бўлсин!—табрикладим уни баланд овозда ва қўлини маҳкам ушлаб, «жарликдан чиқиб олдим-да» қаттиқ силкита бошладим. Шунда ичимдаги зил нарсанинг ҳуркиб, нарироқ қочганини сездим. Яна бақирдим:

— Янги йилинг муборак бўлсин! Сенга бахт, янги қувончлар тилайман. — Шунчалик қаттиқ бақирдимки, ичимдаги зах фикрлар тўзғиб кетди. Ўртоғим бақрайиб қараб қолди. Хурсандлигимдан жинни бўлаёзганимни сезди у. Кайфи бор деб ўйлади. Негадир унинг фикрини тасдиқлашни хоҳлардим.

— Янги йилинг муборак бўлсин! — дедим яна бақириб. — Ҳаммани табрикла! Қаттиқ-қаттиқ табрикла! Хаёл суриб юрганлар чўчиб тушсин!

Одам янги йилни нега шоду-хуррам кутиб олишини билиб олдим. Олий мавжудот эканлигига ишондим.

Кўнглим хотиржамдек эди.

Зоҳир АЪЛАМ.

БОШ МУХБИРИМИЗДАН

• Доҳий орзулари — амалда • Дунё халқларининг таомлари тарихидан • Ҳаётда учрайдиган антиқа воқеалар

Куйбишев ошхоналар трестининг қандолатчиси, КПСС аъзолигига кандидат Насиба Холиқова ўз маҳорати билан ҳамкасблари ҳурматини қозонган. У Москва Олимпиадаси кунларида Ватанимиз пойтахтида меҳмонларга ажойиб тортлар ва пирожнослар тайёрлаб берган эди.

Н. Глауберзон фотоси.

Қизиқарли пазандалик

Ҳурматли редакция! Дунёдаги барча халқларнинг ўзига хос овқатлари, қизиқарли пазандачилиги бор. Газета саҳифаларида шулар ҳақида мақолалар ўқиб боришни жуда истардик.

И. Ибодов, Ш. Маъруповa, Х. Обидов, Т. Нурматовлар, ишчилар.

Оқшомхонлар илтимосига кўра «Қизиқарли пазандалик» рубрикасини ташкил этдик.

НОН ТАРИХИ

Улуғ табиатшунос олим К. А. Тимирязев: «...Бўрсилдоққина пишган буғдой нонни синдириб еййлаётганда, мана шу маҳсулот инсоният донолигининг буюк кашфиётларидан бири эканлиги ҳамманинг ҳам эсига келавермайди»,— деб ёзган эди. Аслида инсоният нон каби мўъжизани кашф қилишга бундан 15 минг йил муқаддам киришган, орадан 6 минг йил ўтгач, яъни 9 минг йил илгари бошоқли ўсимликлар —макка, буғдой, арпа, шоли кабилардан нон тайёрлаш услубини топган. Унга қадар одамлар нонга бўлган ўз эҳтиёжларини «дарахт нонлари» ҳисобига қоплаб келган.

ДАРАХТДА БИТГАН «НОНЛАР»

Илмий номи эндиликда Артокарпус интегра деб аталган бу ўсимлик жуда қадимдан маълум бўлган нон дарахтидир. Унинг мевалари шохларида эмас, танасининг йўғон қисмида жойлашган бўлиб, анча йирик —узунлиги 30 дан 90 сантиметргача, айланаси 25 дан 30 сантиметргача, қовунсимон, оғирлиги эса 10—15 килограмм келади.

Олимлар бунинг таркибини текшириб кўришди: унда крахмал, шакар моддаси ва бир оз мой бор экан. Ушбу дарахт тропик мамлакатларда, асосан Африкада ўсади. Қадим замонларда инсониятнинг дастлабки нони шу бўлганлигига сира шубҳа йўқ.

Ерли аҳоли ҳануз ҳам бу дарахт мевасидан нон тайёрлаб ейди. Тайёрлаш усули ҳам ибтидоий: ерда чуқурлиги 1 метр, эни эса 1,5 метр қилиб ўра қазилади, ўранинг ости ва деворларини тупроқдан муҳофаза қилиш мақсадида банан дарахтининг барглари билан ёпилади. Нон дарахтининг етилган мевалари узиб олиниб, бир неча жойидан қозиқ билан тешиб чиқилади ва ўрага ташлаб қўйилади. Бир неча кун ўтгач мева ачиб, эзилиб худди хамиртурушли хамирга ўхшаб қолади. Энди бу хамирдан кулчалар, буханкалар, патирлар ёки батонлар ясаб тандирда, қозонда ёки кўрга кўмиб пиширилади.

Нон тайёрланадиган ўсимликнинг яна бир хили маниок деб аталувчи бута илдизидир. Бундан нон тайёрлаш усули Доминикода яшовчи аравак қабиласида сақланиб қолган. Бутанинг илдизи ўта заҳарли бўлиб, илон заҳарига тенг кучга эга. Шунинг учун бу заҳар ов қуроллари— ёй ўқи ва найза учига суркалади.

Нон бундай тайёрланади: илдиз кавлаб олингач майдалаб туйилади ва сув қўшиб хамир қорилади. Хамирни чипта қопга солиб оғзини боғлаб, қунт билан узоқ вақт эзилади, шунда сув ўзи билан заҳарни ювиб чиқиб кетади. Сўнгра хамир қопи билан сопол хумга солиниб, устидан оғир тош бостирилади. Бунда суви яна охиригача сирқийди ва бир неча соат қолдирилгач ачийди. Ана шу хамирдан олмадек келадиган зувалачалар ясаб чўпга илинади-да, худди кабоб пиширгандек лахча чўғ устига тутиб сингдирилади. Араваклар тилида бу нон касобо деб аталиб, уларнинг энг севган ризқиларидан биридир.

Дарахтда битган «нонлар»га яна ёнғоқ, жийда, дуб ва каштан дарахтларининг мевалари ҳам кирган.

Биз еяётган ноннинг таркиби асосан крахмал, оқсил, шакар, мой, минерал моддалар ҳамда витаминлардан иборат. Юқорида санаб ўтилган «дарахт нонлар»да ҳам ушбу ғаниматлар бор, фақат фарқи шундаки, бирида мой (ёнғоқ), бирида шакар (жийда), бирида крахмал (дуб меваси), бирида витаминлар (каштан меваси) кўп бўлади. Жийданинг бир нави «Нон жийда» деб аталиши ҳам бежиз бўлмаса керак. Энг яхши нон буғдой нони ҳисобланишига сабаб, ана шу юқорида санаб ўтилган моддаларни табиат бу нонда шундай мужассамлаштирганки, кунига неча бор есак ҳам кўнгилга тегмайди.

НОННИНГ ХИЛИ ҚАНЧА?

Совет Иттифоқида 6 минг хил нон ёпилади. Жаҳон миқёсида эса олимлар миллионга яқин хилини санашганда, адашиб кетишди, чунки санаб ҳисобига етгунларича анча хиллари унутилиб, янги-янги хиллари бетўхтов пайдо бўлиб турар экан.

Нон ёпганда унга сув, туз, хамиртуруш қўшибгина қолмай яна мой, жизза, гўшт, сут, тухум, пиёз, маргарин, қатиқ, қаймоқ, ҳар хил кўкатлар, турли ҳид берувчи зираворлар, шакар ва яна бир қанча неъматлар қўшиш услублари борки, булар нон хилини жуда кўпайтириб юборади. Бунинг устига нон фақат буғдойдангина эмас (буғдой навларининг ўзи турли хил), маккажўхоридан, оқ жўхоридан, тариқдан, арпадан, аришдан, кўрмакдан, гуручдан ва яна бошқа донларнинг унидан тайёрланади, ҳар хил унлар бир-бирига аралаштириб, нон ёпиш услублари ҳам бор, чунончи буғдой унига горчица уни қўшиб ёки буғдой унига нўхат уни қўшиш ва ҳоказо.

Нонни пишириш технологиясининг турличалиги ҳам нон хилининг кўпайишига сабаб бўлади: деворий тандирда, ер тандирда, кўрга кўмиб, печкада, духовкада, қайнатиб, қовуриб, буғлаб пишириш усуллари бор.

Ёқилғининг ўзгариши ҳам нон хилини кўпайтиради: кўмир, ўтин, газ, нефть маҳсулотлари, электр энергияси, қуёш энергияси, вулқонлар энергиясидан фойдаланиб нон пишириш усуллари бор. Ноннинг ясаш шакллари ва юзига чекич уриш ёки бирон бошқа усул билан безаш кабилар ҳам нон хилини кўпайтиради. Мисол учун, буханка (тоғора буханка, ғишт буханка, тухумсимон буханка) батон, крендель, булочка, французча булочка, кулябка, печенье, ойсимон, шохсимон, ўрма булочкалар, лаваш, чурек ва ҳоказо —ҳар бирининг яна ўз хиллари бор.

Нон хили ҳар бир миллий пазандаликда яна ўзгача, масалан ўзбек нонларининг мисолида буни кўриш мумкин: патир, кулча, оби нон, жиззали нон, мойли нон, гўштли нон, пиёзли нон, гиждa, уй нони, нони пўлотий, нони осиёий, нони кулободи, нони забонигов, нони тафтон, нони тароқ, ширмой, қўшалоқ, ширмой патир, пайванд, седана пайванд, кунжутли нон, оби хол олча гули, кунгирадор, қатлама нон, хунон... Эҳ-ҳе, жуда кўп!

Хулоса қилиб, бўрсилдоққина пишган буғдой нонини синдириб ейилаётганда мана шу маҳсулот инсоният донолигининг буюк кашфиётларидан бири эканлиги ҳамманинг эсида доим турса деймиз. Чунки нон ўн беш минг йил давомида инсониятнинг олиб борган машаққатли меҳнатининг самарасидир. Бир дона буғдой ҳам, битта увоқ ҳам исроф бўлмасин деймиз.

К. МАҲМУДОВ,
пазанда.

Охунбобоев номидаги республика ёш томошабинлар театрида яқинда санъат мухлисларига яна бир саҳна асари туҳфа этилди. Бу П. Мўмин асари асосида саҳналаштирилган «Қовоқвой билан чаноқвой» спектаклидир. Пьесани Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист В. Қодиров саҳналаштирди. Асардаги асосий ролларни Ўзбекистон ССР халқ артисти М. Ҳамидова, А. Жўрабоев, Т. Маҳмудов, Б. Нишонов ва бошқалар ижро этишган.

СУРАТЛАРДА: янги спектаклдан саҳналар.

Ҳ. Мирзакаримов фотоси.

Турмуш чорраҳаларида

«Турмуш чорраҳаларида»—ахлоқ-одоб мавзуидаги янги рубрикамиз ана шундай деб аталади. Бу рубрика остида Сиз олға ҳаракатимизга тўсқинлик қилаётган айрим иллатлар, кишилар характеридаги салбий хусусиятлар, шунингдек, таълим-тарбиянинг қатор проблемаларига оид материаллар билан танишиб борасиз.

ФОТИҲ ФИТНА

Оиланинг барча аъзолари жам бўлиб телевизор томоша қилишарди. Бирдан Карим:

— Дада, дада, қаранг, Ҳамид отани милиция ушлаб олди,— деди бақириб. Фотиҳ фитна қуш уйқусига кетган экан, ҳушёр тортиб кўзларини катта-катта очди, телевизорга тикила кетди. Кимларнидир таниди шекилли, ўрнидан даст туриб, телевизорга яқин келди.

— Ие, ёнида Олим касса, Толиб ғурра ҳам бор-ку, — деди ажабланиб.

Дарҳақиқат, телевизорда Бешёғоч бекати, одамлар, машиналар билан гавжум кўчалар кўрсатилди. Шу пайт маҳалла оқсоқолларидан Ҳамид ота, Олим касса, Толиб ғурра катта планда кўрсатилди, бироқ уларнинг йўлини тўсиб милиция ходими пайдо бўлди. Кексаларга честь берар экан, қўллари билан у ёққа, бу ёққа кўрсата кетди.

Фотиҳ фитна қаноат ҳосил қилмади шекилли, «яна нима бўлар экан» деб телевизорга боқиб тураверди. Оқсоқоллардан дарак бўлмагач, ортга чекинди. Кўрган-билганларини кимгадир айтгиси келиб, кеч ва изғирин бўлса ҳам, кўчага чиқиб кетди. Аксига олиб кўчада ҳеч ким йўқ. «Сойип гарангни чақирсаммикин» деб турганида кимнингдир шарпасини пайқаб қолди. Дарров йўлини тўсиб, пешвоз чиқувди, ҳалиги киши

— Ассалому алайкум Фотиҳ ака,— деди.

— Эй, сенмисан Худойберган. Гапдан хабаринг борми? —деди тўсатдан саломга алик олиш ўрнига Фотиҳ фитна.

— Йўқ, йўқ, тинчликми ўзи?

— Оқсоқолларинг милиция қўлига тушишди, ҳозир ойнаи жаҳонда кўрсатди шуни.

— Қайси оқсоқоллар?

—Ҳамид ота, Олим касса, Толиб ғурра-да, тағин ким бўларди.

—Нима бало қилишибди?

— Учовининг ҳам кайфи борга ўхшайди, кечқурун қуда чақириққа кетишувди.

— Йўғе, кимлар билан-дир адаштиргандирсиз?

— Эй, билмас экансиз, ярамас одамлар эди. Кўрганни эшитган енгади, деб шуни айтадилар-да...

— Тавба, ёмон бўлса, жазосини тортсин, — деди Худойберган ака ёқасини ушлар экан. Фотиҳ фитна қўлини пахса қилиб яна алланарсалар демоқчи эди, Худойберган ака совуққина «менга узр» деди-да, йўлига равона бўлди.

Фотиҳ фитна кўчада алламаҳалгача туриб қолди. Аксига олиб бегоналар ўтаверди. Совуқ ўтиб, эти увишди. Уйига кириб, эшикларни тамбалаб олди.

Эртасига наҳорда маҳалла чойхонасининг тўрига чиқиб ўрнашиб ўтирди. Нафасини ростлаб олиб, Жўра чойхоначига:

— Тинчликми? — деди маъноли боқиб.

— Тинчлик.

— Оқсоқолларни қўйиб юборишибдими?

— Фотиҳ ака, қачон шу ёмон одатингиз қолади. Ҳурматли кексаларимиз милиция бўлимининг илтимосига кўра кўча ҳаракатига бағишланган намойишда иштирок этишган эди. Бунга ҳам роса уч ой бўлганди...

Бирин-кетин чойхўрлар келиб, жой банд бўла бошлади. Фотиҳ фитна қачон гумдон бўлиб қолибди, ҳеч ким сезмади.

Зикрилла ЭГАМБЕРДИЕВ.

МУЗЕЙ ХОТИРА КИТОБИ

Музейларни инсониятнинг хотира китоби дейишади. Зотан, бу жуда ўринли гапдир. Гўзал шаҳримиз Тошкентда музейлар кўп, уларни кўздан кечирганда кишининг билим доираси кенгаяди, маданий сафияси ўсади. Янги йилдан газетамизда «Музей—хотира китоби» рубрикасини очиб, шаҳримиздаги турли музейлар ҳақида ҳикоя қиламиз.

ЧАРОҒОН ЎЛКА

1968 йилда Ўзбекистон ССРнинг энергетика ва электрлаштириш музейини ташкил этишга қарор қилинганда, музей учун жой танлаш устида кўп ўйлаб ўтирилмади. Кўпчилик уни Ўзбекистоннинг тўнғич энергетика иншооти—Бўзсув ГЭСи территориясида ташкил этишни таклиф қилди. Шундан бери ўн икки йил вақт ўтди. Ҳозирги кунда бу табаррук маскандан одам аримайди. Республикада электрлаштириш ишининг ветеранлари, Ўзбекистон тарихи билан қизиқувчи кекса-ю ёш, мактаб ўқувчилари, олий ўқув юртларининг студентлари тез-тез музейимизни келиб зиёрат қилишади. ГЭСнинг машина залларини кўздан кечиришади.

Мана, музейнинг Бўзсув ГЭСи қурилиши ва Ленинча ГОЭЛРО планига бағишланган бўлими. Ойнаванд стендга «Правда Востока» газетасининг 1926 йил 1 май сони қўйилган. Шу куни газетанинг иккинчи саҳифаси бутунлай Ўзбекистонда ГОЭЛРО плани бўйича қурилган Бўзсув ГЭСининг ишга туширилишига бағишланган. Ундаги сатрларни ўқиб, ўша пайтда бу энергетика иншоотининг Тошкент халқ хўжалигини ривожлантиришда, аҳолининг турмуш фаровонлигини оширишда нақадар муҳим аҳамиятга эга бўлганлигини билиш мумкин. «Таштрам», кейинроқ «Ташгидротрам» деб аталган трест правлениеси раиси В. С. Воронин, слесардан чиққан инженер С. Г. Середа, В. А. Розенберг ва М. Маргуненковлар мазкур иншоот қурилишининг ташаббускорлари бўлишганди. 1923 йил, 26 июлда Москвада В. И. Ленининг сафдоши йирик энергетик олим, СССР Госпланининг раиси Г. Н. Кржижановский кўрсатмаси билан Бўзсув ГЭСи қурилиши лойиҳасини қараб чиқиш мақсадида махсус комиссия мажлиси бўлиб ўтди. СССР Госплани аъзоси, профессор И. Г. Александров раислигида ўтган энергетика бўйича йирик мутахассислар иштирок этган бу мажлисда Бўзсув ГЭСининг А. М. Ефстифеев тайёрлаган лойиҳаси тасдиқланди. Шундан кейин сал ўтмай иншоот қурилиши бошланди.

Бўзсув ГЭСи дастлаб ишга туширилганда икки миллион киловатт қувватга эга эди. 1975 йилда сўнгги агрегати ишга туширилган Тошкент ГЭСи эса Бўзсув ГЭСидан 960 марта катта қувватга эгадир.

Музейнинг иссиқлик электр станциялари ва область электр тармоқлари системаси бўлимини айланганда мана шу қиёсий рақамларни кўриш мумкин.

Улуғ Ватан урушидан кейинги йилларда Ўзбекистонда электрлаштириш ишлари жадал ривожланди. Бу даврда айниқса иссиқлик электр станциялари қурилишига алоҳида аҳамият берилди. Элликинчи йилларнинг бошида республикада энергетика иншоотларида телемеханик бошқарув жорий этилди. Бу муҳим ишни амалга оширганликлари учун республикадаги бир гуруҳ мутахассислар СССР Давлат мукофотини олишга сазовор бўлдилар. Бу янгиликнинг халқ хўжалигидаги аҳамиятини исботлаш учун қуйидаги мисол етарли: агар илгари Бўзсув ГЭСида 60 инженер-техник ходим меҳнат қилган бўлса, телемеханик бошқарувга ўтилгач тўрт нафаргина мутахассис ишлайдиган бўлди.

Музей стендларидаги ноёб расмлар, диаграммалар, буюмлар 30-йилларда Чирчиқ—Бўзсув трактида қурилган Қодирия, Оқтепа, Бўржар ГЭСлари, Сирдарёда қурилган Фарҳод ГЭСи, Ангрен ГРЭСи, Сирдарё ГРЭСлари, уларда меҳнат қилган кўп миллатли совет кишилари ҳақида ҳикоя қилади.

Музейнинг ажойиб ишланган портретлар галереясида ГОЭЛРО плани раҳбари Г. И. Кржижановский, йирик энергетик олимлар М. А. Шателен, Г. О. Графтио, И. Г. Александров, А. В. Винтер, Г. К. Ризенкампф ва бошқаларнинг суратларини кўриш мумкин. Г. К. Ризенкампф Ўрта Осиё бўйича ГОЭЛРО планини ишлаб чиқишда иштирок этганди. Унинг раҳбарлигида Сирдарё, Амударё сув манбаларидан комплекс фойдаланишнинг, Мирзачўлни ўзлаштиришнинг, Волгадан энергетика ва транспорт мақсадларида фойдаланишнинг дастлабки лойиҳалари яратилганди. У мамлакатнинг сув манбаларидан комплекс фойдаланиш соҳасида йирик мутахассис эди. Музейда мана шу ажойиб инсоннинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳам анча тўлиқ маълумотга эга бўлиш мумкин.

1913 йилда Ўзбекистондаги барча электростанциялар уч минг киловатт қувватга эга эди. Бу станциялар йил давомида уч миллион киловатт-соатдан ортиқроқ электр энергия ҳосил қиларди. Ҳозирги пайтда республикамизда 34 миллиард киловатт-соатга яқин электр энергияси ҳосил қилинмоқда. Коммунистик партиянинг доно сиёсати туфайли республикамиз чароғон ўлкага айланди. Буюк доҳий Ленининг орзулари амалга ошди. Музей залларини айланганда, томошабин ана шундай хулоса чиқаради.

Р. ҲАЙДАРОВ,
Ўзбекистон ССР энергетика ва электрлаштириш музейи директори, ветеран-энергетик.

Редактор С. М. ҚАРОМАТОВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 3/I да Нодирабегим (12.00), Ганг дарёсининг қизи (19.30). 4/I да Келинлар қўзғолони (12.00), Кузнинг биринчи куни (19.30).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА —3/I да Олифта, 4/I да Хўжайин, 5/I да Олифта.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Наталья РУБАНОВА раҳбарлигидаги «ИЛЛЮЗИОН КАЛЕЙДОСКОП» аттракциони иштирокида «ЦИРКДА АРЧА» ЯНГИ ЙИЛ ТОМОШАЛАРИ (10, 13, 16, 19.30).

...НО

...РДА
...санъат саройи (ка... телефон 44-39-51), Нукус (18.30, 20.4...0-69), Восток (18... 91-14-61), Мос... телефон 33-05-0...
«... БОСДИ» — Иск...
...РДА
...санъат саройи (кат... 16, 19.45, теле... Чайка (11, 13.30... Нукус (11, 13.30... телефон 46-70-69... 3.30, 16, 18.30, 21, ...), Москва (11, ... 21.00, телефон 33-05...
«Б... БОСДИ» — Искра...

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВ...МИК КАТТА ТЕАТРИДА ЯНВАРЬ ОЙИДА НАМОЙИШ ...АН СПЕКТАКЛЛАРНИНГ

РЕПЕРТУАРИ

2/I да— ОЛАМНИНГ ЯРАТИЛИШ...
3/I да— ОЛАМНИНГ ЯРАТИЛИШ... БЎРОН (19.00).
4/I да —ОЛОВИДДИННИНГ СЕҲР... ИРОҒИ (12.00), БИР АКТЛИ БАЛЕТЛАР ПРЕ... (19.00).
5/I да — СЕВГИ ҲАҚИДА ҚИССА ...УДАГИ ГЎЗАЛ (19.00).
6/I да — УЙҚУДАГИ ГЎЗАЛ (12.0... ...ИСТИК ТРАГЕДИЯ (19.00).
7/I да— ЗОЛУШКА (12.00), ПИКОВ... (19.00).
8/I да —ЭТИК КИЙГАН МУШУК ...ГИ ТУМОРИ (19.00).
9/I да— СЕВГИ ТУМОРИ (12.00), ТОСКА (19.00).
10/I да— БОРИС ГОДУНОВ (12.00), ...00).
11/I да—ЖИЗЕЛЬ (12.00), КНЯЗЬ И...).
14/I да—ОҚҚУШ КЎЛИ.
15/I да — МАСХАРАБОЗЛАР.
16/I да — СПАРТАК.
17/I да —КАРМЕН.
18/I да — МАНГУЛИК (12.00), МУҲАББАТ ВА ШАМШИР (19.00).
20/I да — СЕВИЛЬЯ САРТАРОШИ.
21/I да — СЕВГИ ҲАҚИДА АФСОНА.
22/I да—РИГОЛЕТТО.
23/I д... КАРЕНИНА.
24/I ...МАСХАРАНИНГ ...
25/I да ... КИЙГАН МУ...), БИР АКТЛИ ...ЕТЛАР (19.00)
28/I да ...ИХОТ.
29/I да ...
30/I да ...
31/I да ...ИРИНЧИ.

БИЛЕТЛАР СОТИЛМОҚДА.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

2 ЯНВАРЬ — ЖУМА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси.

17.50 Телевизион музикали фильм премьераси. 19.15 «Кўҳна янги йил». Телевизион бадиий фильм премьераси. 21.30 «Время». 22.05 «Мўъжизакор лаҳзаларни эслайман». Фильм-концерт премьераси. 22.55 Иоганн Штраус куйлари. ГДРдан олиб кўрсатилади. 23.40 Янгиликлар.

Марказий телевидениенинг тўртинчи программаси.

20.35 Лопе де Вега. «Рақс ўқитувчиси». Совет Армияси Марказий академик театрининг фильм-спектакли. 23.00 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 23.15 «Здоровье». Илмий-оммабоп программа. 24.00 Москва кўрсатувларининг охири.

Ўзбекистон телевидениесининг программаси

I

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА

18.15 Кўрсатувлар программаси. 18.20 «Ҳеч ким кутмаган айиқча ҳақида». Мультфильм. 18.30 Болалар учун. «Янги йил арчаси атрофида». 19.00 «Ахборот» (рус.). 19.15 «Олди-қочдига ўхшаш ғаройиб воқеалар». Кинокўрсатув. 20.00 «Ахборот». 20.20 «Қўшиқ айтган етар муродга». Конкурс программаси. 3-кўрсатув. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Телевидение экранида биринчи марта. «Иван Васильевич ўз касбини ўзгартиради». Кинокомедия. 23.25 Кўрсатувлар программаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.25 Болалар учун фильмлар. 21.00 «Ҳаммасига Залина айбдор». Телевизион бадиий фильм (рус.).

3 ЯНВАРЬ — ШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси.

9.00 «Время». 9.40 «Зарядкага сафланинг!». 10.00 «Будильник». 10.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 11.30 «Здоровье» программасининг почтаси». 12.15 «Тонгги почта» музикали программаси. 12.45 «Спортлото»нинг 1-тиражи. 13.00 «Қишлоқ янгиликлари». «СССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1981 — 1985 ЙИЛЛАРГА ВА 1990 ЙИЛГАЧА БЎЛГАН ДАВРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ» ТЎҒРИСИДА КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПАРТИЯ XXVI СЪЕЗДИГА ЛОЙИҲАСИ МУҲОКАМАСИ. 14.00 «Музикали киоск». 14.30 Ёшлар ўртасида хоккей бўйича жаҳон чемпионати. Финал. Аугсбургдан олиб кўрсатилади. (ГФР). 16.15 «Биз, руставиликлар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. «Шаҳарлар ва одамлар» туркумидан. 16.50 «Айёр тиратинкон». СССР халқ артисти С. В. Образцов раҳбарлигидаги Давлат Марказий қўғирчоқ театри фильм спектаклининг премьераси.

18.00 «...ар клуби». 19.00 ...лар программаси. ... шарҳловчи В. П. ...ти. «Янги беш йилли...риб». 20.05 Марказий т... ва Бутун... иттифоқ ... асбоблари ... 20.25 ... Телевизи... раси. ... «Адам ...» ... зион ... 23.10 ... концерт...

Тошкент шаҳа...тария ва эпидемиологи... нинг автобазаси ... автобаза директо... Ғуломжўжаевга ... Ғулом ИСМАТХЎЖА... вафот этганлиги ... билан чуқур таъзия изҳор қилади.

4 ТОШКЕНТ оқшоми

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»), орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—ГСП, Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат —33-57-02, бўлимлар: партия турмуш —32-53-66; саноат 32-53-83; қурилиш —32-5... шаҳар хўжалиги —32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ 32-54-19; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари —32-53-10; адабиёт ва санъат —32-58-81; хатлар —33-28-95; спорт ва ... реклама ишлари —32-55-32; қатлар —32-29-70; эълонлар бўлими —33-81-42; навбатчи диспетчерлар —32-78-94; навбатчи телефон ... 32-90-50.

2 ЯНВАРЬ, 1981 й. Р—02701. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Б—2312.